

TEBLİGAT İŞLEMLERİNDEN KAYNAKLANAN HUKUKİ SORUMLULUK*

LEGAL LIABILITY ARISING FROM NOTIFICATION PROCEEDINGS

Evren KOÇ**
Mehmet Ünsal CANDEMİR***

Özet: Tebligat işlemlerinin gerçekleştirilmesinde ilgili mevzuatta öngörülen kurallara riayet edilmemesi, başta muhatap olmak üzere ilgililerin zararına sebep olabilmektedir. Tebliğ işlemlerinden kaynaklanan zarara ilişkin sorumluluk rejimi hakkında, Tebligat Kanunu veya ilgili mevzuatta herhangi bir kapsayıcı düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle, tazminat taleplerinden sorumlu olacak kişinin tespiti, sorumluluğun unsurları ve sorumluluğa ilişkin özel durumlar gibi konuların, tebligat faaliyeti kapsamında sorumluluğa sebep olabilecek başlıca haller çerçevesinde değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu cümleden, çalışmamızda, tebliğ işlemlerinden kaynaklı hukuki sorumluluk rejiminin ana hatlarını tespit etmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar kelimeler: Tebligat, Hukuki Sorumluluk, Usulsüz Tebliğ, Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT), Haksız Fiil, Tebligat Hilesi

Abstract: The lack of compliance with the rules related to the notification proceedings may cause the related parties, especially the addressee's damages. Having said that, neither the Notification Act nor other related regulations does not foresee any responsibility regime regarding the damages arising from notification proceedings. Consequently, one shall examine the subjects such as the identification of the liable person, the elements of the responsibility and the specific cases inducing the responsibility within the scope of the principal issues regarding notification proceedings. Accordingly, we hereby aim to identify the main lines of the responsibility regime arising from the notification proceedings.

Keywords: Notification, Legal Liability, Inadequate Notice, Post And Telegraph Organization, Tort, Notification Fraud

* Merhum hocamız ve büyüğümüz Prof. Dr. Baki Kuru'nun aziz hatrasına...

** Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı, evrenkoc@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000- 0003-1379-8771

*** Avukat, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Doktora Öğrencisi, unsalcandemir@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5798-2867, Makalenin Gönderim Tarihi: 06.02.2025, Kabul Tarihi: 27.05.2025

GİRİŞ

Tebliğat genel olarak kişilerin hak arama hürriyetinin temini amacıyla, kazai, icrai, mali ve idari işlemlerden haberdar olmalarının sağlanmasına yönelmektedir. Tebliğ işleminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi hem kişilerin hak ve özgürlüklerinin güvencesi için hem de ilgili kazai, icrai, idari ve mali süreçlerin makul ve mümkün olan en hızlı şekilde ilerlemesi adına önem arz etmektedir. Bunun karşısında tebliğ işleminin ilgili kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmemesi çoğu zaman kişiler açısından ciddi ölçekte hak kayıplarına sebep olabilmektedir.

Tebliğat işlemlerinin herhangi bir hak kaybına yol açmaması ve tebligatın unsurları olan bilgilendirme ve belgelendirmenin tam olarak sağlanması adına tebliğ işlemi ilgili mevzuat çerçevesinde sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır. Tebliğ işleminin, mevzuatta öngörülen şekli şartlara uygun yapılmamasının Tebligat Hukuku çerçevesindeki yaptırımı, mevzubahis tebliğ işleminin Tebligat Kanunu (TebK) m. 32 ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (TebYön) m. 53 uyarınca usulsüz addedilmesidir. Keza, tebligatın bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarından birini haiz olmaması, çok daha ağır bir sonuca yani tebliğ yokluğuna sebep olmaktadır. Bunun dışında kanun koyucu, tebliğ işleminin sıhhatinin sağlanması adına TebK m. 52-56 hükümlerinde bazı cezai nitelikte düzenlemelere ve özel suç tiplerine yer vermiştir.

Tebliğat Kanunu, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu¹ (PHK) ya da tebligata dair başka bir mevzuatta tebligatın ifası ya da ademi ifasından kaynaklı hukuka aykırılıklardan dolayı ilgili kişilerin uğradıkları zararların ne şekilde tazmin edileceğini öngören hiçbir düzenleme bulunmamaktadır. Başka bir deyişle, tebligat faaliyetinden kaynaklı hukuki sorumluluk rejimi kanun koyucu tarafından özel olarak düzenlenmemiştir. Yalnızca, PTT'nin kendi iç düzenlemesi niteliğindeki *Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Tebligat İşletme Usul ve Esasları*'nın² (Esaslar) 93/III. maddesinde PTT'nin her kademedeki personelinin, tebliğ işlemlerinin usulünce yürütülmesiyle yükümlü

¹ RG T. 23.05.2013, S. 28655.

² <https://kms.kaysis.gov.tr/> (Çevrimiçi: 03.04.2023).

olduğu ifade edilmiştir.³ Oysaki tebliğ işleminin hiç ya da gereği gibi yerine getirilmemesi kişilerin zararına sebep olmakta ve bu zararın da tazmini gerekmektedir.

Tebliğ işlemlerindeki hukuka aykırılıklar sebebiyle ortaya çıkan zararın tazmini temelde hak arama özgürlüğünün ve adil yargılanma hakkının güvencesini teşkil etmektedir. Bunun yanında, tebliğe konu işlemin etkilediği diğer hak ve özgürlüklerin de bu tür hukuka aykırılıklardan etkilediğini söylemek gerekmektedir. AİHM'in *Platakou/Yunanistan* kararında,⁴ tebliğ işlemini ifade eden resmi görevlinin kanuni süre zarfında tebliğ işlemini gerçekleştirmemesi nedeniyle başvuru- nın uğradığı hak kaybının hem adil yargılanma hakkının (AİHS m. 6/I) hem de mülkiyet hakkının (AİHS Ek Protokol 1, m.1) ihlaline sebep olduğu sonucuna varılmıştır.

Mevzuattaki bu boşluğun yanında, meselenin doktrinde de hemen hemen hiç incelenmemiş olduğunu, buna mukabil, konuyla ilgili zengin bir yargı içtihadı birikimi bulunduğunu gözlemlediğimizi ifade etmemiz gerekir. Ancak yargı mercilerinin vermiş oldukları kararlar arasında da konuya dair hem maddi hem de şekli hukuka ilişkin çeşitli noktalar üzerinde ciddi bir görüş farkı mevcuttur. Uyuşmazlık Mahkemesinin tebliğ işleminden kaynaklı zararın görüleceği yargı yoluna ilişkin içtihatlarındaki yoğunluk, bahsettiğimiz bu hususa dair bir örnek olarak sunulabilir.

İlgili mevzuattaki ve doktrindeki bu durumun yanında yargı mercilerinin konuyla belirli bir oranda meşgul olduklarını gözlemlememiz neticesinde, tebligat faaliyetinden kaynaklı hukuki sorumluluk rejimini ana hatlarıyla belirlemenin yararlı olacağı düşüncesiyle bu çalışmayı gerçekleştirmekteyiz.

³ Esaslar Madde 93/III- Gerek adli gerekse mali tebligatın adaletin zamanında yerine getirilebilmesi ve devletin gelirlerinin toplanmasında çok önemli olduğundan, her kademedeki personel, bu esaslara uygun tebliğ işlemlerini usulünce yürütülmesinde üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapmakla yükümlüdür.

⁴ AİHM, *Platakou/Yunanistan*, Başvuru No: 38460/97, T. 1.01.2001; aynı yönde AYM BB, Zülüye Öztürk, B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 72-73.

I. TEBLİGAT İŞLEMİ NEDENİYLE HUKUKİ SORUMLULUĞA SEBEP OLABİLECEK HALLER

A. Genel Olarak

Tebliğat işleminin gerçekleştirilmesinde muhatap, tebligat türü, tebligat yolu ve karşılaşılabilecek tebliğ engelleri dikkate alınarak farklı ve son derece ayrıntılı merasimler öngörülmüştür. Tebligat merasiminin şekillenmesindeki bu çeşitlilik ve titizlik hem tebligatın kişilerin hak ve özgürlükleriyle bağlantısından hem de tebligatın şekli hukukun meselesi olmasından kaynaklanmaktadır.⁵ Tebliğ işlemi rol alan birimlerin, ilgili düzenlemelerde öngörülen merasimlere tam olarak uyması aranmaktadır. Genel olarak tebligatın, usulüne uygun şekilde gerçekleştirilmediği durumlar ilgililerin, bilhassa muhatabın ya da tebliği talep eden tarafın zararına sebep olabilmektedir.

Bunun karşısında, tebligat faaliyetinden kaynaklı zarara sebep olan haller yalnız, tebligatın usule uygun şekilde yahut hiç gerçekleştirilmemesine hasredilmemelidir. Bilakis tebligatı gerçekleştiren birimlerin kanunda öngörülen yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmesi halinde dahi, üçüncü kişilerin sürece olumsuz bir şekilde müdahaleleri ya da ihmalkarlıkları neticesinde muhatabın gerçekte tebligattan haberdar olmaması söz konusu olabilir. Ne var ki tebliğ işleminin unsurları olan, bilgilendirme ve belgelendirmenin de esas itibarıyla şeklen var olması yeterli kabul edilmektedir. Zira yalnız tebliğ işleminin bağlı olduğu merasim değil, tebligatın tevsik edilmesi de şekle tabi olup, şekil olarak usule uygun bir tebligatın yapıldığının tebliğ mazbatası yoluyla tevsik edilmesi (TebK m. 23; TebYön m. 35), tebligatın sağlıklı olduğunu kabul etmek için yeterli kabul edilmektedir.

⁵ Evren Koç, Tebligat Hukuku, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2023, s. 2; kazai tebligatın usulî işlem niteliği hakkında bkz. İlhan E. Postacıoğlu, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. bası, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1975, s. 341; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, 7. baskı, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2000, s. 427; Erdoğan Moroğlu/Timuçin Muşul, Tebligat Hukuku, 2. baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990, s. 5; Nesibe Kurt Konca, Medeni Usûl Ve İcra İflâs Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 45, 47; İbrahim Özbay/Nagehan Okumuş/Bedriye Tuğçe Yalın, Tebligat İhlalleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 22.

Ezcümle, hukuki sorumluluğa neden olacak halleri yalnız usulsüz tebligat ve tebliğ yokluğu ile sınırlamak mümkün değildir. Pekâlâ usule uygun yapılmış bir tebligat neticesinde dahi ilgililerin zararı, bu zarar ile bağlantılı bir hukuka aykırılık ve hukuki sorumluluk bahsi gündeme gelebilmektedir.

Bu noktada, sorumluluk rejiminin belirlenmesi adına öncelikle, tebligat faaliyeti bağlamında sorumluluğa ilişkin hallerin ana hatlarıyla ve örnekleriyle birlikte tasnif edilmesi yol gösterici olacaktır. Öte yandan, sorumluluğa sebep olan hallerin aşağıdaki başlıklarla sınırlı olmadığını söylemek gerekmektedir. Örneğin, tebliğ işlemi sırasında muhatabın kişisel veri güvenliğinin sağlanamaması nedeniyle kişilik haklarının zarar görmesi gibi ihtimallerde de hukuki sorumluluk söz konusu olabilecektir (karş. 6698 s. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, m. 14/III).

B. Tebliğ Yokluğu

Hukuki sorumluluğa sebep olan başlıca hal, tebligatın hiç yapılması veya yapılmaması tebligatın bilgilendirme ve/veya belgelendirme unsurundaki eksiklik nedeniyle yok hükmünde olmasıdır.⁶ Örneğin TebK m. 11 hükmüne aykırı olarak vekil yerine müvekkilin muhatap olarak belirlenmesi ve tebligatın müvekkile yapılması halinde bilgilendirme unsuru eksikliğinden ötürü tebliği yokluğu söz konusu olacaktır.⁷

⁶ H. Yavuz Alangoya/M. Kamil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, *Medeni Usul Hukuku Esasları*, 7. Baskı, Alkım Yayınevi, İstanbul 2009, s. 181; Moroğlu/Muşul, s. 80; Timuçin Muşul, *Tebliğat Hukuku*, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 572; Güray Erdönmez, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 540; İbrahim Özbay/Taner Emre Yardımcı, *Tebliğat Hukuku*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 113; Murat Atalı/İbrahim Ermenek/S. Hilal Üçüncü, *Tebliğat Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 118; Mehmet Köksal, *Tebliğat Hukuku Şema Kitap – Ders Kitabı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, S. 100; Kurt Konca, s. 317; Koç, *Tebliğat*, S. 143; Özbay/Okumuş/Yalın, S. 60; Derya Belgin Güneş, “Tebliğ Yokluğu”, *İÜHFİM*, 2016, C. 71, S.1, s. 221 (s. 221 – 231).

⁷ Timuçin Muşul, “Vekil ile Yürütülen Dava veya İcra Takiplerinde Tebligatın Vekil Yerine Müvekkil Adına Çıkarılmasının Hukuki Sonuçları”, *İcra ve İflas Hukuku ile İlgili Makaleler Hukuki Mütalaalar ve Bilirkişi Raporları*, 2. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 82 (s.79-89); Muşul, *Tebliğat*, s. 575; Özbay/Yardımcı, s. 114; Belgin Güneş, s. 224; Koç, *Tebliğat*, s. 146; Yargıtay İBHKG 1937/7 E. 1940/75 K. 10.07.1940 T.; Yargıtay 12. HD 2016/6374 E. 2016/12543 K. 28.04.2016 T. (Lexpera).

Tebliğ yokluğu, muhatabın ilgili süreçten haberdar edilmemesi ve böylece muhatabın sürece katılımının gerçekleşmemesine yol açacaktır. Örneğin yargılama sırasında davalılardan birisine dava dilekçesinin tebliğ edilmemiş olması ile taraf teşkilinin sağlanmaması ya da borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden takibin kesinleştirilmesi gibi haller doğrudan AY m. 36/I bağlamında hak arama özgürlüğünün ihlali niteliği taşımaktadır.

Tebliğ yokluğu durumunda bundan öncelikle etkilenecek olan muhataptır. Kendisine adli ve idari makamlar önünde hiçbir şekilde hak arama imkânı tanınmamış kişinin, gıyabında gerçekleşen işlemlerden, ancak bu işlemlerin kendisinin haklarına tesir ettiği anda haberdar olması söz konusu olabilecektir. Böyle bir durumda, muhataba gerektiği şekilde tebligat yapmayan merciin hukuki sorumluluğu doğacaktır.

Borçluya ödeme ya da icra emri tebliğ edilmeden takibin kesinleştirilmesi örneğinde; muhatap borçlunun hiçbir haberi olmaksızın malları haczedilebilecek, banka hesaplarındaki paraları haczedilip alacaklıya ödenecek ve bu sırada borçlu bu işlemlere karşı koyma imkanından mahrum kalacaktır. Böyle bir durumda borçlunun zararına sebep olan vakıa kendisine tebligat yapılmamış olmasıdır. Özellikle cebri satış sürecinde ilgililere tebligat yapılmaması ve ihalenin de nihayet İİK m. 134/X uyarınca bir yıllık sürenin dolmasıyla, ihaleden haberdar olmayan ilgililerin dahi ihalenin feshini isteme hakkının sona ermesiyle, hiçbir şekilde ihale sürecine müdahil olunamamaktadır.⁸

⁸ “Mahkemece, 19/09/2011 tarihli derece kararında 07/07/2010 tarihli davacı lehine kurulan ipoteğin sehven ... Plastik Ltd. Şirketi lehineymiş gibi algılanarak ödemenin bu şirkete yapıldığı, aynı zamanda dava konusu taşınmaza ilişkin sıra cetveli, kıymet takdiri, satış ilanı gibi süreçlerden hiçbirinin davacı ipotek alacaklısına tebliğ edilmediği, icra dairesi memurlarının kusurlu işlemleri nedeniyle davacı şirketin alacağını alamayarak zarara uğradığı gerekçesiyle davanın kabulüne dair verilen karar, Dairemizin 11/11/2019 tarihli ve 2017/135 esas, 2019/5169 karar sayılı ilamı ile “esasen icra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurlarının sabit olduğu, ancak mahkemece dava dışı ipotek borçlusunun başkaca mal varlığı bulunup bulunmadığının araştırılması ve davacının alacağını başka surette tahsil edebilmesinin mümkün olup olmamasına göre zarar miktarı belirlenerek sonucu uyarınca karar verilmesi” gereğine değinilerek eksik inceleme nedeniyle karar bozulmuştur.

Mahkemece bozmaya uyulduktan sonra yapılan yargılama sonucunda, davanın kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı Bakanlık vekilince temyiz edilmiştir.

Bu halde, hukuki sorumluluk çerçevesinde ilgilinin zararının tazmininden başka bir yol mevcut değildir.

Bunun yanında, tebliğ işleminin bilgilendirme ve belgelendirme unsurunda PTT personelinin kusuru sebebiyle noksanlık ve bu nedenle tebliğ yokluğu gündeme gelebilir. Muhatabın adresine gidilmeksizin ve tebliğ işlemini gerçekleştirmeksizin sahte tebliğ mazbatasını düzenlenerek tebliğ işleminin yapılmış gösterilmesi halinde uğranılan zarar tebliğ yokluğundan kaynaklanmaktadır.

Bir başka örnekte, müdafii (vekil) yerine sanığın kendisine yapılan tebligatın yokluğu nedeniyle, sanığın cezasının haksız yere infaz edildiği ihtimalde de zarar söz konusu olmaktadır.⁹

İdari işlemlerin de ilgisine tebliğ edilmemesi halinde hizmet kusurundan kaynaklı hukuki sorumluluk meydana gelebilmektedir.

Dosyadaki yazılara, kararın bozmaya uygun olmasına, delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun olan kararın onanması gerekmektedir.” Yargıtay 4. HD., E. 2021/870 K. 2021/2500 T. 7.6.2021 (Lexpera).

- ⁹ “Eldeki olayda 7201 s. TK’nın 11.maddesine aykırı olarak karar kesinleştirilmiştir. Bir an için sanığın vekil ile temsil edildiğinin mahkemece gözden kaçırıldığı düşünülse bile, belirtmek gerekir ki davacı(sanık) hakkındaki mahkumiyet hükmünün kesinleştirilmesi üzerine cezanın infazı için yakalandığında bu durumu müdafii açıkça dile getirerek, kendisinin sanık müdafii olduğunu, dosyada vekaletnamesinin bulunduğunu, tebligatın kendisine yapılması gerektiğini, kaldı ki dosyada sanığın bilinen son adresine de tebligat yapılmadığını hatırlatarak, infazın durdurulmasını istemesine rağmen, bu talebi ve temyiz talebi mahkemece ret edilmiştir. Bu nedenle hâkimin sorumluluğunun koşullarının oluştuğu tartışmasızdır. Sanık hakkındaki ceza hükmünün temyizen incelenmesi, temyiz dilekçesinin reddinin temyizi üzerine mümkün olmuş, bu durum Yargıtay 9.Ceza Dairesi’nin “müdafii yerine karar tebliğinin sanığa yapılmasının usulsüz olduğunu tespit ve sanık hakkındaki cezanın zaman aşımının gerçekleştiğinden bahisle düşmesine” dair verdiği, 22.09.2011 gün ve 2010/9593-2011/27183 sayılı karar ile de tespit edilmiştir. Cezanın infazına 22.01.2009 tarihinde başlanmış olup, Yargıtay 9.Ceza Dairesi’nce düşme karar verildiği 22.09.2011 tarihinden çok önce, 22.05.2009 tarihinde ceza infaz edilmiştir. Böylece zarar da meydana gelmiştir. Açıklanan tüm bu nedenlerle HMK 46/c maddesi uyarınca farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar verilmiş olması karşısında, hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı davalının sorumluluğu koşulları olduğundan davacı yararına uygun bir tazminata hükmedilmesi gerektiği sonucuna varıldığından bidayet mahkemesi sıfatıyla karar veren Özel Dairenin yazılı şekilde davalının reddine karar vermesi doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmektedir.” Yargıtay HGK., E. 2014/371 K. 2014/675 T. 21.5.2014. (Lexpera).

Örneğin, yıkım kararının ilgisine tebliğ edilmeden icra edilmesi durumunda hak kaybına uğrayan kişinin zararı, tebliğ yokluğundan ileri gelmektedir.¹⁰

Bunun yanında tebliğ yokluğu muhatabın dışında karşı tarafın da zararına yol açabilmektedir. Özellikle tebliği çıkaran merciin, taraflardan birisine tebligat yapmadığı hususunun sonradan anlaşıldığı durumda, tebliğ yokluğu dikkate alınmadan yapılan işlemler geçersiz hale gelmekte ve daha önce yapılmış işlemlerin yenilemesi gündeme gelmektedir. Özellikle usul ekonomisine de aykırılık teşkil eden böyle bir durumda, sürecin tekrarlanması, yapılan işlemlerle birlikte kendi lehine belirli bir ilerleme kaydeden kişilerin hak kaybına neden olabilmektedir. Yine ihalenin feshi örneği üzerinden gidersek; ihalenin, satış ilanının ilgililerden birisinin vekili yerine kendisine yapılması durumunda tebliğ yokluğu sebebiyle ihalenin feshedilmesi ihtimalde, artırmaya hazırlık süreci ile belki de hiçbir ilgisi olmayan ihale alıcısının ya da alacaklı tarafın da zararı söz konusu olacaktır.

C. Usulsüz Tebliğ

Tebligat ile hukuki sorumluluk arasındaki bağlantı açısından belki de ilk akla gelen usulsüz tebliğ niteliğindeki işlemlerdir. Usulsüz tebligatta tebliğ işlemlerinin bilgilendirme ve belgelendirme unsurları mevcuttur, ancak tebligat, ilgili düzenlemelerde öngörülen kurallara uyulmadan gerçekleştirilmiş olmaktadır.

TebYön m. 53/I, c.2' de göre, usulsüz tebligatın yapılmamış sayılacağı ifade edilmektedir. Buna göre doktrinde hâkim görüş, kural olarak usulsüz tebligatın geçersiz olduğunu, ancak muhatabın öğrenmesi

¹⁰ “Bu durumda, taşınmazın acele kamulaştırılmasına izin verilmesine ilişkin Mahkeme kararı tebliğ edilmeksizin, salt acele kamulaştırma kararına dayanılarak taşınmazın tahliyesine yönelik olarak yapılan tebligat üzerine tahliyeyi gerçekleştirmeyen davacı şirketin kusurlu olduğundan bahsedilemeyeceği gibi maddi zararın bu kusur nedeniyle kaynaklandığından hareketle, zarar ile idari işlemin icrası arasındaki illiyet bağının kesildiğinden de söz etmenin mümkün olmadığı, Dolayısıyla, İdare Mahkemesince, davacı Şirketin tazminini talep ettiği gerek maddi gerekse manevi tazminat istemlerinden hangisinin idari eylemden kaynaklandığı araştırılarak, diğer bir anlatım ile talep edilen hangi zarar ile eylem arasında illiyet bağı olduğu hususu açıklığa kavuşturulmak suretiyle yeniden karar verilmesi gerektiği” Danıştay İDDK., E. 2020/1240 K. 2020/2033 T. 2.11.2020 (Lexpera).

ile geçerli hale geldiğini kabul etmektedir.¹¹ Bununla birlikte, tebligat muhatabın öğrenmesi ile birlikte geçerli addedilmektedir (TebK m. 32/I, TebYön m. 53/I). Nitekim burada, *POSTACIOĞLU'nun* işaret ettiği üzere kanun koyucu, bilinçli bir şekilde usulsüz tebliğin behermeהל geçersiz olduğunu ifadeden çekinmiştir.¹² Burada esas itibarıyla mülga HUMK m. 82 hükmü¹³ ile tecessüm etmiş olan usuli işlemlerde şekil teorisinin bir yansıması bulunmaktadır. Zira bir usuli işlem için öngörülen şekil kuralına uyulmamasıyla beraber ilgili usuli işlem ile amaçlanan sonuca vasıl olunmuş ise usuli işlemin iptaline ve tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır¹⁴.

Tebliğatta usule riayet edilmemesi çoğu zaman muhatabın tebligatın içeriğine gereği gibi vâkıf olmasını engellemektedir. Nitekim bundan dolayı, tebligatın usulsüz şekilde yapılması durumunda muhatabın, tebliğe konu işlemi tebliğ mazbatasında belirtilen tarihte değil kendisinin beyan ettiği tarihte öğrendiği kabul edilmektedir (TebK m. 32/II; TebYön m. 53/II). Usulsüz tebligat halinde muhatabın beyanına itibar esas kabul edilmiştir.¹⁵

¹¹ Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt V, 6. baskı, Demir Demir, İstanbul 2001, s. 5558; Moroğlu/Muşul, s. 81; Ejder Yılmaz/Tacar Çağlar, *Tebliğat Hukuku*, 6. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 576; Seyithan Deliduman, *Tebliğat Hukuku Bilgisi*, 6. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 152; Recep Akcan/Hakan Albayrak, *Tebliğat Hukuku*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 175; Hakan Albayrak, *Tebliğat Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 139; Emel Hanağası/Muhammet Özokes, *Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku*, 2. baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013, s. 128; Kurt Konca, s. 356. Karş. Koç, *Tebliğat*, s. 150.

¹² Postacioğlu, *Usul*, s. 352.

¹³ "HUMK m. 82- Esaslı merasime riayet edilmeksizin yapılan usule mütaallik muameleler bu bapta menfaati bulunan kimsenin davayı takipten evvel talebi sebke-derse iptal olunur.

Umumi intizamı veya muamelei usuliyenin istihdaf ettiği maksadı temin mülhazasiyle vazolunan ahkam esaslı merasimden addolunur.

Esaslı olmıyan merasime riayet edilmezse bu bapta menfaati olan kimsenin davayı takipten evvel talebi sebke-derse tashih veya ikmal olunur."

¹⁴ Postacioğlu, *Usul*, 535; Üstündağ, *Yargılama*, s. 426; Evren Koç, *Medeni Usul Hukuku Kapsamında Usuli İşlemlerde İrade Bozuklukları*, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2022, s. 71, dn. 206.

¹⁵ TebYön m. 53/III'e göre bu durumda muhatabın beyanının aksinin ispatlanması mümkün değildir. Ancak bizim görüşümüze göre bu düzenleme HMK m. 189/1'in "Taraflar, kanunda belirtilen süre ve usule uygun olarak ispat hakkına sahiptir" hükmüne aykırılık teşkil ettiğinden uygulanması mümkün değildir

Her ne kadar usulsüz tebligat halinde muhatabın beyan ettiği öğrenme tarihi esas kabul edilse de muhatabın bu yönde bir beyanda bulunmadığı durumda usulsüz tebligata konu işlem mevcut sayılarak ilgili sürece devam edilmektedir. Zira tebliğ işlemindeki aykırılık çoğu zaman muhatabın beyanı ile anlaşılmaktadır. Bu ihtimalde, muhatap usulsüz tebligata ilişkin müracaatını gerçekleştirse ve tebliğ tarihi muhatabın beyanına göre düzeltilse bile geçen süre zarfında usulsüz tebligata konu işlemlerden dolayı muhatabın aleyhine hukuki sonuçların doğması söz konusu olabilmektedir. Usulsüz tebligata dair Tebligat Kanunu m. 32/II'nin ve ilgili mevzuatın öngördüğü hukuki çare ise muhatabın hali hazırda uğradığı zararın tazminine yardımcı olmayacaktır. Bundan dolayı, genel hükümler çerçevesinde usulsüz tebliğden dolayı muhatabın zararının tazmin edilmesi gerektiği düşüncesi son derece isabetlidir.¹⁶

Bunun yanında, tebliğ yokluğundaki durumla benzer şekilde, usulsüz tebliğ yalnız muhatabın değil, tebliğ talep edenin ve diğer ilgililerin de zararına sebep olabilecektir. Zira usulsüz tebliğ nedeniyle tebliğ tarihinin muhatabın beyan ettiği şekilde düzeltildiği durumda hali hazırda diğer ilgililer lehine gerçekleştirilmiş işlemlerin hükmü kalmayabilecektir.¹⁷ Keza usulsüz tebligat nedeniyle muhata-

(Koç, Tebligat, s. 151). Nitekim doktrinde de muhatabın beyanının aksinin yazılı delille ispatlanabileceği ifade edilmektedir (Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. II, s. 1685; Muşul, Tebligat, s. 586; Yılmaz/Çağlar, s. 593; Deliduman, s. 153; Özbay/Okumuş/Yalın, s. 38; Kurt Konca, S. 358. Yargıtay 12. HD., E. 2017/3764 K. 2018/6132 T.18.6.2018).

¹⁶ Karş. Muşul, Tebligat, s. 610-611; Yargıtay 4. HD 16.01.2003 T. 2002/8860 E. 2003/344 K. (Kazancı).

¹⁷ "Satışa konu taşınmazın paydaşı Ayşe Özhisarlı'ya çıkartılan tebligatın ölü olduğu halde sağlamış gibi bizzat tebliğ edildiğini ve tebligatın davalı Mustafa Turhan tarafından alındığının anlaşıldığı, daha sonra Ayşe'nin ölü olması nedeniyle ihalenin feshedildiği ve bundan dolayı davacının 177.653.069 lira zarara uğradığının saptandığı, davalı Mustafa'nın bizzat tebellüğ etmesi nedeni ile kusurlu olduğu gibi, görevli PTT memurunun görevinde gerekli özeni göstermediği Ayşe adının hanım adı olduğu açıkça ve herkesçe bilinebilecek durumda olduğu halde, erkek şahsa bizzat tebliğ ettiğinden kusurlu bulunduğu, davacı zararının 127.650.096 lira olarak belirlendiği gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Kararı, davalılar vekilleri ayrı ayrı temyiz etmişlerdir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalılar vekillerinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

bın şikâyet yoluna başvurduğu ve şikâyetinin kabul edildiği hallerde Avukatlı Asgari Ücret Tarifesi m. 11 gereğince, usulsüz tebliğde hiçbir kusuru olmayan taraf aleyhine kanuni vekalet ücreti ve yargılama giderlerine hükmedilmesi söz konusu olabilecektir.¹⁸ Her ihtimalde, usulsüz tebliğ işleminde herhangi bir kusuru bulunmayan tarafların ödemek zorunda oldukları giderler de hukuki sorumluluk rejimine tabi olacaktır.¹⁹

D. Tebligatın Vaktinde Yapılmaması

Tebliğatın usulüne uygun yapılması kadar, mümkün olan en kısa sürede ve vaktinde gerçekleştirilmesi de tebligat kurumunun amacının sağlanması açısından önem arz etmektedir. Tebliğ işleminin sürüncemede bırakılması nedeniyle ilgili hukuki süreç ciddi şekilde sekteye uğratılabilmekte ve ilgililer bundan dolayı ciddi zararlara uğrayabilmektedir.

Yine vaktinde yapılmaması durumunda, tebligatın herhangi bir sonuç doğurmaması ve anlam ifade etmemesi söz konusu olabilir. Örneğin duruşma davetinin, duruşma tarihinden sonra muhataba tebliğ edildiği durumda, tebligat usulüne uygun yapılmış olsa bile vaktinde gerçekleşmediğinden tamamen sonuçsuz kalacaktır.

Tebliğatın vaktinde gerçekleştirilmesi, tebliği çıkaran merciin tebliğ evrakını süresinde hazırlaması ile tebliğ vasıtasına iletmesi ve tebliğ vasıtasının (bilhassa PTT) mümkün olan en kısa sürede tebliğ evrakını muhataba ulaştırmasıyla mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla bu noktada hem tebliği çıkaran hem de tebliği yapan merciin sorumluluğu bulunmaktadır.

Tebliğat mevzuatında, TebYön m. 41 hükmünü²⁰ hariç tutarsak, tebliğ işleminin belirli bir süre zarfında gerçekleştirilmesini öngören,

Sonuç: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı davahılar vekillerinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına," Yargıtay 11. HD E. 1998/6141 K. 1998/7800 T. 16.11.1998 (Kazancı).

¹⁸ Örn. Yargıtay 12. HD E. 2021/3269 K. 2021/4723 T. 29.4.2021 (Lexpera).

¹⁹ Karş. Hakan Pekcanitez/Cemil Simil, İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 415.

²⁰ TebYön Madde 41-Yabancı ülkelere gönderilecek olan ve belirli bir günü içeren tebliğ evrakının, tebliği çıkaran merci tarafından, belirlenen günden en az üç ay önce ilgili bakanlığa gönderilmesi gerekir.

genel nitelikte bir düzenleme mevcut değildir. Bununla birlikte, tebligata dair düzenlemelerin, tebligatın vaktinde yapılması hususunda tamamen kayıtsız kaldıklarını söylemek doğru olmayacaktır.

Tebliği çıkaran merci açısından, TebYön m. 15 hükmünde “10’uncu maddede sayılan vasıtalarla yapılan tebligatlar dışındaki her çeşit tebliğ evrakı ve davetiyelerin, ilgililere ulaşması ve ilgililerin tebliğin veya davetiyenin gereklerini yerine getirebilmesi için bu evrakı çıkaran merci tarafından tayin edilecek müddetin hesabında, evrakın gönderileceği mahallin yakınlık veya uzaklığı, mevsim koşulları, ulaşım araçlarının durumu gibi hususlar dikkate alınır” demekle tebligatın çıkarılması hususunda dikkat edilmesi gereken başlıca noktalara dikkat çekilmiştir.²¹

Özel kanunlardaki tebligatın çıkarılma süresine ilişkin düzenlemelere örnek olarak, İİK m. 61/1’de yer alan, ödeme emrinin üç gün içinde tebliğe çıkarılmasına dair hükmü gösterebiliriz. Bu tür düzenlemelere riayet edilmemesi, zarara sebep olduğu durumda tebliği çıkarması gereken merciin sorumluluğuna neden olabilecektir.²² Bunun dışında, tebligatın PTT’de sürüncemede kaldığı durumda TebK m. 58’deki²³ (TebYön m. 78) usulün izlenmesi gerekmektedir. Buna göre merci yalnız tebligatı çıkarmakla değil, aynı zamanda tebligatın süresinde yapılıp yapılmadığını kontrol etmekle de yükümlüdür.

Öte yandan, tebligatı gerçekleştiren PTT veya memurun (TebK m. 2) da tebliğ evrakını süresinde ulaştırma yükümlülüğü olduğu açıktır.²⁴

²¹ Koç, Tebligat, s. 51.

²² Koç, Tebligat, s. 52; Alper Tunga Küçük, “İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler”, *İÜHF*, 2016, C. 73, S.1, s. 318 (s. 305-329).

²³ “TebK Madde 58 – Tebliğ vaktinde yapılmaz veya tebliğ mazbatası muayyen zamanda gelmezse alakalı merci keyfiyeti mahalli PTT merkezine bildirir.

Bu merkez şikâyet mevzuu olan evrakın, ne muamele gördüğünü tetkik ve icabederse mevrit merkezinden tahkik ve takibe eder.

Bunların neticesi mahalli PTT merkezi ve icabında Umum Müdürlük tarafından mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda alakalı mercie bildirilir.”

²⁴ “Davalı PTT, söz konusu tebligatı geç ulaştırmakla kusurludur ve bir zararın varlığı da tartışmasızdır. Ancak bu zararın, haciz ihbarnamesine konu alacak miktarı veya bu miktardan belli bir oranda indirim yapılmak suretiyle bulunacak miktar kadar olacağı düşünülemez. Bu durumda zarar kapsamının BK 43 (TBK 51) maddeleri gereğince hâkim tarafından yukarıda izah edilen şekilde ihbarnameye konu alacak miktarı dikkate alınmaksızın, durumun gereği ve tarafların kusurları

E. Muhatabın Tebligattan Haberdar Edilmemesi

TebK m. 10 hükmüne göre tebligatın kural olarak bizzat muhatabın kendisine yapılması gerekmektedir. Ancak bazı durumlarda, tebliğ adresinin niteliği veya muhatabın adreste bulunmaması nedeniyle, ilgili hukuki süreçlerin aksamaması adına muhatap yerine ve onun adına üçüncü bir kişiye tebligat yapılmasına izin verilmektedir.²⁵ TebK m. 13-18 (TebYön m. 21-27) hükümleri bu tür durumlarda, muhatap yerine tebellüğe yetkili kişilere tebligat usulünü düzenlemektedir.

Keza tebliğ engelleri olarak isimlendirdiğimiz muhatabın adresi geçici olarak terk etmesi (TebK m. 20), tebliğ imkânsızlığı (TebK m. 21/II), tebellüğden imtina (TebK m. 21/II) hallerinde muhatap ile onun yerine tebellüğe yetkili kişinin adreste bulunmaması veyahut tebliğ evrakını almaktan kaçınmaları durumlarında da hukuki süreçlerin aksamaması adına, kanunen belirlenmiş bir merasimin izlenmesi yoluyla tebliğ işleminin gerçekleştirilebileceği kabul edilmiştir.

Bahse konu durumların ortak noktası ise tebligat ilişkisinde tebliğ memuru ile muhatap arasına üçüncü kişilerin girmesidir. Muhatap yerine tebellüğe yetkili kişiler, tebliğ evrakını almanın yanında, tebellüğden imtina etseler dahi muhatabı tebliğ işleminden haberdar kılmakla ve tebliğ evrakını muhataba iletmekle yükümlüdürler.²⁶ Bu yükümlülüğün ihlaline kanun açıkça cezai yaptırım sonucu bağlamıştır (TebK m. 54).

Tebliğ imkânsızlığı (TebK m. 21/I) durumunda ise muhataba haber vermesi adına tebliğ işlemi hususunda en yakın komşulardan birine, varsa kapıcı ya da yöneticiye bildirilmelidir (TebK m. 21/I; TebYön m. 31/I-c).²⁷ TebK m. 21/I'e göre tebligat usulünde bu olumlu yüküm-

gözetilerek belirlenmesi gerekir. Mahkemece, bir kısım indirim yapılmış olmakla birlikte, haciz ihbarnamesindeki alacak miktarı esas alınarak zarar kapsamının belirlenmiş olması doğru olmamıştır. Somut olay değerlendirildiğinde, çok daha alt seviyede tazminata hükmedilmesi gerekirdi." Yargıtay 4. HD., E. 2019/1994 K. 2019/4813 T. 21.10.2019.

²⁵ TebK m. 18 Gerekçesi: "... Bu suretle tatbikatta çok müşkülât arz eden bu gibi haller dolayısıyla tebligat işinin aksamaması, önlenmiş olacaktır."

²⁶ Muşul, Tebligat, s. 345.

²⁷ Tebellüğden imtina durumunda, hali hazırda tebellüğe yetkili kişi tebliğ işleminden haberdar olduğundan, ayrıca muhataba ya da yetkili kişiye bilgi verebilecek nitelikteki komşunun bilgilendirilmesine ihtiyaç duyulmamıştır (Esaslar, m. 53/2; Yılmaz/Çağlar, s. 388; Muşul, Tebligat, s. 477; Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 200; Koç, Tebligat, s. 102).

lülük “adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir” şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Muhataba doğrudan tebligat yapılmayan bu hallerde, tebligatın amacına ulaşması için muhatabın, kendisine tebligat yapılan ya da durumdan haberdar edilen kişilerce bilgilendirilmesi elzem niteliktedir. Buna karşın, muhatabın bilgilendirilmesi hususu, tebligatın usule uygun kabul edilmesi için şart değildir. Başka bir deyişle, kendisine haber verilen komşunun ya da muhatap yerine tebliğ evrakını alan kişilerin muhatabı haberdar etmemeleri, tebligatın usulsüzlüğüne ilişkin hukuki müracaata sebep teşkil edemeyecektir.

Tebliğ işlemi gösterir evrak veya ihbarnamenin sökülmesi ya da okunamaz hale getirilmesi de TebK m. 56’da cezai yaptırım gerektiren bir fiil olarak düzenlendiği gibi aynı zamanda hukuki sorumluluğa sebep olabilecek bir fiil niteliğindedir.

Muhatap, tebligatı öğrenememesinden dolayı çok ciddi zararlar karşı karşıya kalabilecektir, zira tebligat usule uygun yapıldığından başta sürelerin işlemesi olmak üzere tüm hukuki sonuçlarını geçerli bir şekilde meydana getirecektir. Muhatap ise hak kaybına uğramanın yanında tebliğ işlemine karşı da hiçbir hukuki imkana sahip olamayacaktır. Böyle bir durumda, muhatabın başvurabileceği yegâne yol, kendisini tebliğ işleminden haberdar etmeyen kişilerin hukuki sorumluluğuna başvurmak olacaktır.²⁸

F. Tebligat Hilesi

Tebligat hilesi, genel olarak ilgili hukuki süreçten lehe sonuç elde etmek amacıyla, tebligat işlemi kapsamında hileli bir davranışa başvurarak muhatabın ilgili hukuki süreci öğrenmesini ve sürece müdaha-

²⁸ Koç, Tebligat, s. 104; “Haber verilen komşunun muhataba tebliğ işlemi haber verip vermemesi tebligatın geçersizliği sonucunu doğurmaz. Kaldı ki tebliğ evrakının bir sureti muhatabın kapısına yapıştırılmış olmakla muhatabın bu şekilde tebligatı öğrendiği tabidir. Öte yandan haber verilen komşunun muhataba bilgi vermemesi tebligatın geçersizliğini değil ancak ilgisi yönünden cezai ya da hukuki sorumluluk doğurur.” Yargıtay 12. HD., E. 2016/3833 K. 2016/10429 T. 7.4.2016.

lesinin kasten engellenmesini ifade etmektedir.²⁹ Davacının, davalının adresini kasten yanlış bildirerek ilan tebligat yoluyla, davalının yokluğunda karar verilmesini sağlaması tebligat hilesinin en çok rastlanan örneklerinden birisidir.³⁰

Tebliğat hilesini diğer usulsüz tebliğ işlemlerinden ayıran husus, hileye başvuran tarafın muhatabın tebliğe konu işlemi öğrenmesini engelleme kastının bulunmasıdır. Hileye başvuran taraf, usulsüzlüğü bilmesine ya da bilebilecek durumda olmasının yanında, muhatabı aleyhine hukuki sonuç elde etme kastını da taşımaktadır.³¹

Tebliğat hilesi, esas olarak “*Lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunmuş olması*” şeklindeki yargılamanın yenilenmesi sebebi kapsamında değerlendirilmektedir (HMK m. 375/1-h).³² Ancak tebligat hilesinden zarar gören tarafın, süre aşımı gibi bir

²⁹ Özbay/Okumuş/Yalın, s. 73.

³⁰ Yılmaz/Çağlar, s. 529. Bu eylem aynı zamanda TebK m. 53 uyarınca yanlış adres bildirme suçunu da teşkil etmektedir. Hatta Yargıtay, tebligat hilesi yoluyla elde edilen hükmü resmi evrakta sahtecilik suçu kapsamında değerlendirmektedir: “Aile dostlarının kızı olan katılanla evlenen sanığın evlilik öncesi ve sonrasında kayınpederinin evine birçok kez gittiği, telefon numarasını bildiği, düğün davetiyelerinde dahi kayınpederi ŞZG’nin ev adresinin yazılı olduğu, boşanma davası sonrasında katılanın şahsi eşyasının kargo aracılığıyla doğru adrese gönderilmiş olduğu, mesleği öğretmenlik olan sanığın eşinin kızlık soyadını bilmemesinin düşünülemeyeceği, keza Kütahya’da kayıtlı UJ. ve UJ. isimli toplam 15 telefon abonesinin bulunduğu dikkate alındığında, sanık BJ’nin boşanmadan önce karısını bıraktığı kayınpederinin ev adresini bildiği halde, boşanma davasını sahte adres bildirerek açıp tebligatların ulaşmasını engelleyerek davalının yokluğunda boşanma kararı verilmesini sağladığı, bu suretle resmi belgede sahtecilik suçunu işlediği ek bir kanıt ve araştırmaya gereksinme göstermeyecek biçimde sübuta ermiş, bu suça iştirakleri saptanamayan diğer sanıklar J. J. ve D. V. haklarında cezalandırılmalarına yeterli kesin ve inandırıcı kanıt elde edilememiştir.” Yargıtay CGK., E. 2001/164 K. 2001/225 T. 23.10.2001; aynı yönde, Yargıtay 11. CD., E. 2012/28025 K. 2013/3446 T. 04.03.2013.

³¹ Özbay/Okumuş/Yalın, s. 75.

³² Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, s. 5210 vd.; Ramazan Arslan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 1977, s. 105 vd.; Yılmaz/Çağlar, s. 620; Erdönmez, Pekcanıtez Usul, s. 543; Mert Namı, Türk ve Fransız Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2014, s. 357; “Davacı, boşanma davasının yargılaması sırasında tebligat hilesi yapılmış olduğunu ileri sürerek, HUMK’un 445/7. maddesine de dayanmıştır. Toplanan delillerden, koca tarafından açılmış bulunan boşanma davasında, davacının, davalı kadının adresini bilerek yanlış gösterildiği, bu adreste davalı kadının M. isimli bir kardeşi olmadığı halde, bu kişiye tebligat yapılarak, karısının yokluğunda davaya devam edilerek boşanmaya karar verilmesini sağ-

sebepten dolayı her zaman yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma imkânı olmayabilir. Yargılamanın yenilenmesi hakkında bağimsız olarak, tebligat hilesinden zarar gören tarafın, hileye başvuran taraftan tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır.³³

II. TEBLİGAT FAALİYETİNDEN DOĞAN ZARARDAN SORUMLU KİŞİLER

Tebligat faaliyetinden dolayı kimin sorumlu olacağını doğrudan düzenleyen bir kanun hükmü olmadığını yukarıda belirtmiştik. Öte yandan, tebligat faaliyetinde rol alan oyuncuların çeşitliliğinin de yargılama ve cebri icra faaliyetinin aksine basit bir sorumluluk rejiminin öngörülmesini zorlaştırdığını ifade etmektedir.

Tebligat faaliyeti kapsamında başta PTT ve tebliği çıkaran merci olmak üzere, muhatabın komşusundan, mahalle muhtarına kadar geniş bir kişi grubuna sorumluluk yüklendiği görülmektedir. Bu kişilerin sorumluluğuna dair hukuki sebepler yani kanuni dayanaklar ise sorumluluğa sebep olan fiilin, sorumlu kişinin ve sorumlu kişi ile zarar gören arasındaki hukuki ilişkinin niteliğine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir.

Sorumluluk rejiminin kişiler yönünden incelenmesine dair en önemli husus tebliği çıkaran ile tebligatı gerçekleştiren merciin, ez-cümle PTT'nin hukuki sorumluluk alanlarının belirlenmesidir. Nitekim uygulamada da en fazla soruna sebep olan durumun, özellikle

lamak suretiyle, tebligat hilesi yaptığı anlaşılmıştır. Bu nedenle HUMK'un 445/7. madde koşulları olduğundan, yargılamanın iadesi isteminin kabul edilmesinde bir usulsüzlük bulunmamaktadır." Yargıtay 2. HD E. 2006/18513 K. 2007/13729 T. 17.10.2007 (Kazancı).

³³ "Ancak, hemen belirtilmelidir ki, davacının yargılamanın yenilenmesi isteği mahkemece reddedildiğine göre izaleyi şuyu kararının ortadan kaldırılmadığı, ihalenin ise hukuki geçerliliğini koruduğu açıktır. Bu durumda davacı ihalenin usulsüzlüğünden bahisle İcra İflas Kanunu'nun 134. maddesi hükmüne göre ihalenin feshini isteyebileceği gibi ihale sonucu edinilen mülkiyete dayalı, tescilin yolsuz olduğunu ileri sürerek tapu iptal ve tescil veya tazminat davası açmasına da yasal bir engel mevcut değildir. Kaldı ki, davacı, davalı Mehmet yönünden eldeki davada ortaklığın giderilmesi ve satış dosyasında tebligat hilesi yapıldığını ileri sürmüştür. Bu tür bir iddia karşısında davalı Mehmet yönünden, izaleyi şuyu ve satış dosyasında yapılan tebligat usulsüzlüklerini davalının bilip bilmediğinin araştırılmasında zorunluluk vardır." Yargıtay 1. HD, E. 2013/21354 K. 2014/9892 T. 14.05.2014 (Legalbank).

usulsüz tebliğ işlemlerinden kaynaklı tazminat davalarında husumetin yöneltileceği merciin belirlenmesinden ve buna göre davanın açılacağı yargı yolunun tayininden kaynaklandığı gözlemlenmektedir.

Üçüncü kişilerin sorumluluğunun kapsamı yönünden; esasında Tebligat Kanunu'nun tebligat suçlarına dair hükümlerinin (TebK m. 53-56) yol gösterici nitelikte olduğunu ifade etmemiz gerekmektedir. Tebligat Kanunu'nun Üçüncü Bab'ının düzenleniş şekli incelendiğinde, tebligat faaliyetinde esas rolü oynayan tarafların yani Kanun'un tatbiğinde hizmetli olan memur ve diğer kişilerin cezai sorumluluğunun tek bir madde ile şekillendirildiği görülmektedir (TebK m. 52). Buna karşın, muhatap ile tebliğ işlemi rol oynayan üçüncü kişilerin cezai sorumluluğuna sebep olan fiiller, bunların kamu görevlisi sayılmaları mümkün olmayacağından somut bir şekilde tanımlanmıştır. İşte, TebK m. 53-56'da cezai sorumluluk açısından tanımlanan bu fiiller, hukuki sorumluluk yönünden de bizlere belirgin bir çerçeve sunmaktadır.

Görüldüğü üzere, sorumluluğun kişiler yönünden kapsamı, yalnız Tebligat Kanunu ve ilgili mevzuatı uygulamaya memur kılınmış kişilerle sınırlı değildir. Tebliğ işlemine taraf olmayan üçüncü kişilerin de kanun gereği bazı yükümlülükleri söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda, sorumluluk rejimini her bir olağan şüpheli yönünden ayrı ayrı incelemenin faydalı olacağı kanaatini taşımaktayız.

A. Tebliği Çıkaran Merciin Hukuki Sorumluluğu

1. Sorumluluk Rejiminin Niteliği ve Kanuni Dayanakları

Bir bildirim işleminin tebligat olarak nitelendirilmesi için, TebK m. 1'de sayılanlar başta olmak üzere, kanunen tebligat çıkarmaya yetkili sayılan mercilerden bir tanesi tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.³⁴ Aksi durumda gerçekleştirilen bildirimin tebligat olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.³⁵

³⁴ Muşul, Tebligat, s. 71; Koç, Tebligat, s. 7; TebK m. 1 dışında özel kanun hükümleri gereğince tebligat çıkarmaya yetkili merciler hakkında bkz. Fatih Tahiroğlu, "Tebligat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler", *İÜHFİM*, 2016, C. 73, S.1, s. (s.389-396).

³⁵ Muşul, Tebligat, s. 71; Nedim Meriç, "Tebligat Çıkaracak Merciler", *Olaylarla Tebligat Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 37. Doktrinde bir gö-

Tebliğ işlemi, tebliği çıkaran mercii ile muhatap arasındaki bir ilişkiye işaret etmekte olup geniş anlamda tebliği çıkaran merci aynı zamanda işlemi gerçekleştiren taraf niteliğindedir. Nitekim bundan dolayı tebliğ işlemi, yargılama faaliyeti kapsamında mahkeme usul,³⁶ cebri icra faaliyeti kapsamında icra takip işlemi olarak nitelendirilmektedir.³⁷ Bu doğrultuda, tebligatın usule uygun şekilde gerçekleştirilmesinde ilk ve en önemli adım tebliği çıkaran merci tarafından atılmaktadır.

Tebliğ çıkaran merciiin öncelikli görevi; muhatabın, tebligat yolunun, tebligat usulünün doğru şekilde belirlenmesi ve buna uygun olarak tebliğ evrakının hazırlanmasıdır. Tebligatı muhataba ulaştıracak olan vasıta (PTT görevlisi, UETS ya da memur) tebliğ memurunun hazırladığı tebliğ evrakındaki bilgileri ve şerhleri takip edecektir. Tebliği çıkaran merciiin sorumluluğunun kapsamını da öncelikle bu işlemler tayin etmektedir.

Tebliğ çıkaran merciiin sorumluluğuna dair de kapsayıcı nitelikte bir düzenleme bulunmamaktadır. Tebliği çıkaran merciiin sorumlu-

rüş, kanunda gösterilmeyen bir merci tarafından yapılan bildirimin yok hükmünde olmadığını, geçersiz tebligat mahiyetinde olduğunu ifade etmektedir (Murat Atalı/ İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, Medeni Usul Hukuku, 7. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2024, s. 328).

³⁶ Postacıoğlu, Usul, s. 341; Moroğlu/Muşul, s. 5; Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 177; Üstündağ, Yargılama, s. 427; Erdönmez, Pekcanitez Usul, s. 490; "Hukuki anlamda tebligat, hukuki işlemlerin kanunda belirtilen usule uygun olarak muhatabına ya da muhatap adına kanunen kabule yetkili şahıslara yazılı olarak bildirimi ve bu bildirimin belgelendirilmesi işlemidir. Tebligatın, yazılı bildirim ve belgelendirme olmak üzere iki ana unsuru vardır. Tarafların, mahkemenin, icra ve iflas dairelerinin yaptıkları işlemlerin tamamlanıp hüküm ifade edebilmesi için genellikle tebliğ edilmiş olması gerekmektedir. Bu açıdan tebligatın usulüne uygun olarak yapılması oldukça önemlidir. Tebligat ile ilgili 7201 sayılı Tebligat Kanunu (Tebligat Kanunu) ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (Yönetmelik) hükümleri tamamen şeklidir. Değinilen işlemler, bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemi olmakla gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ancak Kanun ve Yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir." Yargıtay İBBGK., E. 2019/2 K. 2020/3 T. 20.11.2020 (RG T. 20.04.2021, S. 31460).

³⁷ Muşul, s. 598; Pekcanitez/Simil, s. 60-61; Abdurrahim Karşlı, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 78; Aziz Serkan Arslan, İcra Takip İşlemleri (Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları), Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 91; Nilüfer Boran Güneysu, "İcra Takip İşlemleri", *TBB*, 2012, S. 101, s. 36 (s. 31-60).

luğu hususunda, her bir merciin kendi kanuni düzenlemelerinde yer alan sorumluluk hükümlerine başvurulması gerekmektedir.

TebK m. 1’de tebligat çıkarmaya yetkili sayılan merciler incelendiğinde bunların çoğunluğunun kamusal nitelikte olduğu (Devlet tüzel kişiliği kapsamında yer aldığı ya da kamu tüzel kişiliği olduğu) görülmektedir. Bu minvalde, Anayasa’nın 129/V hükmünün genel çerçeveyi ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. AY m. 129/V’e göre *“Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.”* Tebliği çıkaran merciin AY m. 129/V bağlamında kamu görevlisi olarak adde-dileceği durumların çoğunluğu dikkate alındığında kural olarak tebliği çıkaran merciin kusurundan kaynaklı zarardan idarenin sorumlu olacağı sonucuna varılabilir.

Özel kanuni düzenlemelerin de AY m. 129/V hükmüne uygun olarak şekillendiğini söylemek gerekir. En başta, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu m. 13/I hükmü, kamu görevinden kaynaklı zararlardan dolayı, işlemi yapan personelin değil kurumun sorumlu olacağını düzenlemektedir.

Kazai tebligat açısından tebliği çıkaran merci olan mahkemelerin sorumluluğu açısından HMK m. 46 vd. hükümlerine göre Devletin sorumluluğu söz konusu olmakta olup sorumluluk davası bu hükümler çerçevesinde görülecektir. Hükmün gerekçesinden anlaşıldığı üzere, yalnız hukuki değil tüm yargı mercilerinin tebliğ faaliyetindeki kusurlarından dolayı mezkûr düzenleme çerçevesinde Devletin sorumluluğu söz konusu olacaktır.³⁸ Bununla beraber, HMK m. 46/I hükmünün hukuki sorumluluk hallerini tahdidi olarak sayması ve ancak hâkimin ağır kusurlu olduğu durumların sorumluluk kapsamında kabul edilmesi³⁹ kazai tebligat açısından bu tür bir tazmin talebinde bulunulması ciddi anlamda zorlaştırmaktadır. Fikrimizce tebliğ işlemlerinin istisnai

³⁸ HMK m. 46 Gerekçesinden: “Hükümde geçen “hâkim” kavramı, genel anlamda kullanılmıştır. Buna, yargı yetkisini kullanan tüm hâkimler dahildir. Örneğin, ilk derece mahkemesi hâkimleri, bölge adliye mahkemesi hâkimleri, Yargıtay, Danıştay başkan ve üyeleri, keza ceza mahkemesi hâkimleri de buraya dahildir.”

³⁹ Meryem Taş, Hâkimin Hukuki Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 53.

durumlarda, “Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması” şeklindeki (HMK m. 46/I-c) hukuki sorumluluk sebebi çerçevesinde değerlendirilmesi sonucunda, kazai tebligatın hukuki sorumluluğa yol açabileceği söylenebilecektir.⁴⁰

⁴⁰ Bu yönde örnek bir karar olarak: “Somut olayda davacının İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2007/68-2008/115 Sayılı kararı ile 10 ay hapis cezasına mahkûm edildiği, bu kararın tebliğinde 7201 Sayılı Tebligat Kanun’a aykırı davranıldığı, zira davacının müdafii bulunduğu halde aynı Kanun’un 11. maddesine aykırı olarak mahkûmiyetine dair kararın müdafii yerine asile tebliğ edilerek kesinleştirildiği anlaşılmaktadır. Esasen davacıya yapılan bu tebligatın dahi usulsüz olduğu belirgindir. Zira davacının en son, sorgusunun yapıldığı celsede adresini, “Yurt Mah. ... Sok. E... Apt. C/Blok No: ...- Seyhan/Adana” olarak bildirmiştir. Buna rağmen kendisine karar tebliği bilinen en son adresi yerine, iddianamedeki adres olan sahibi bulunduğu gazetenin künyesindeki “Tarlabaşı Cad. No: ... Beyoğlu/İstanbul” adresine 7201 sayılı Tebligat Kanunu m. 35’e göre yapılmıştır. Oysa Tebligat Kanunu 10/1. maddesinde; “tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır” hükmüne yer verilmiştir. Olayda davacının bilinen en son adresine dahi tebligat yapılmadan karar kesinleştirilmiştir. Şu hâlde açık kanun hükmüne aykırı bir karar verildiğinin kabulü gerekir. Eldeki olayda 7201 sayılı TK’nın 11. maddesine aykırı olarak karar kesinleştirilmiştir. Bir an için sanığın vekil temsil edildiğinin mahkemece gözden kaçırıldığı düşünülse bile, belirtmek gerekir ki davacı (sanık) hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleştirilmesi üzerine cezanın infazı için yakalandığında bu durumu müdafii açıkça dile getirerek, kendisinin sanık müdafii olduğunu, dosyada vekaletnamesinin bulunduğunu, tebligatın kendisine yapılması gerektiğini, kaldı ki dosyada sanığın bilinen son adresine de tebligat yapılmadığını hatırlatarak, infazın durdurulmasını istemesine rağmen, bu talebi ve temyiz talebi mahkemece ret edilmiştir. Bu sebeple hâkimin sorumluluğunun koşullarının oluştuğu tartışmasızdır. Sanık hakkındaki ceza hükmünün temyizen incelenmesi, temyiz dilekçesinin reddinin temyizi üzerine mümkün olmuş, bu durum Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin “müdafii yerine karar tebliğinin sanığa yapılmasının usulsüz olduğunu tespit ve sanık hakkındaki cezanın zamanaşımının gerçekleştiğinden bahisle düşmesine” dair verdiği, 22.9.2011 gün ve 2010/9593-2011/27183 Sayılı karar ile de tespit edilmiştir. “Cezanın infazına 22.1.2009 tarihinde başlanmış olup, Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nce düşme karar verildiği 22.9.2011 tarihinden çok önce, 22.5.2009 tarihinde ceza infaz edilmiştir. Böylece zararda meydana gelmiştir.

Açıklanan tüm bu sebeplerle HMK 46/c maddesi uyarınca farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar verilmiş olması karşısında, hakimlerin yargılama faaliyetinden dolayı davalının sorumluluğu koşulları olduğundan davacı yararına uygun bir tazminata hükmedilmesi gerektiği sonucuna varıldığından bidayet mahkemesi sıfatıyla karar veren Özel Dairenin yazılı şekilde davanın reddine karar vermesi doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir.” Yargıtay HGK E. 2014/4-371 K. 2014/675 T. 21.5.2014 (Kazancı).

İcra ve iflas dairelerince gerçekleştirilen tebligatlardan kaynaklı sorumluluk açısından özel bir düzenleme olan İİK m. 5 hükmüne göre, yine Devlet aleyhine dava açılmalıdır. Belirtmek gerekir ki tebligattan kaynaklı hukuki sorumluluk talepleri çoğunlukla icra tebliğlerinden kaynaklanmaktadır. İcra – iflas dairesinin görevleriyle ilgili olsa bile, icra – iflas dairesi görevlileri dışındaki kişilerin kusurları nedeniyle İİK m. 5'e başvurulması kural olarak mümkün değildir. Ancak, icra tebliğindeki, zarara sebep olan hukuka aykırılık, icra-iflas dairesi görevlilerinin gözetim ve denetim faaliyetlerindeki ihmalden kaynaklanıyorsa bu durumda İİK m.5'in uygulanması söz konusu olabilecektir.⁴¹ Bu husus, özellikle aşağıda inceleyeceğimiz, icra dairesinin usulsüz tebliğleri incelemesi yönünden önemlidir.

İstisnai bir örnek olarak ise noterlerin tebliğ faaliyetlerinden doğan zararlarda idarenin değil, bizzat noterin kendisinin sorumluluğu gündeme gelecektir (1512 s. Noterlik Kanunu, m. 162).⁴²

Özetle, tebliği çıkaran merciin tebligat faaliyetinden kaynaklı hukuki sorumluluğunun tabi olduğu hukuki rejim için, merciin tabi olduğu ve sorumluluğunu düzenleyen kanuni dayanağa başvurmak gerekmektedir. Bununla birlikte tebligatın, resmi bir işlem olma niteliği ile uyumlu olarak, istisnalar dışında tebliğ işleminden Devletin ve ilgili kamu kurumunun sorumlu olduğunu, dolayısıyla hatalı tebliğ işlemi yapan görevlinin doğrudan sorumlu olmayacağını belirtebiliriz. Gerçekten de idare hukuku açısından, tebligat faaliyetinden kaynak-

⁴¹ Sibel Demir Saldırım, *İcra Müdürünün Davranış ve İşlemlerinden Doğan Hukuki Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 58; Melih Işık, "Tebliğatin Yokluğu ve Usulsüz Tebliğ", *Olaylarla Tebligat Hukuku*, s. 151.

⁴² Leyla Müjde Kurt, "Noterlerin Hukuki Sorumluluğu", *Gazi Üniversitesi HFD*, 2014, S.2, s. 97 (s. 85-118); Levent Börü, "Elektronik Tebligat", *Hacettepe HFD*, 2020 C.10, S.1, s. 207, dn. 78 (s. 183-225); "Somut olaya konu, 10.01.2012 tarihli temlikname incelendiğinde, davacı ile davalı N. Y. arasındaki alacağın temlikine ilişkin bulunduğu, evrakın onaylama işlemi şeklinde düzenlendiği ve "temlik keyfiyetinin İçişleri Bakanlığı, Jandarma Komutanlığı Jandarma İzmir Tedarik Merkez Komutanlığına tebliğ edilmesini kabul, beyan ve ikrar ederim" şeklinde ibarenin olduğu gözönüne alındığında, davalı noterin temlik keyfiyetini davalı NY'nin alacaklı olduğu dava dışı İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma İzmir Tedarik Merkez Komutanlığına tebliğ edilmemesinde davalı noterin de sorumluluğu bulunduğu gözetilmeden, davalı noter yönünden davanın reddi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay 3. HD., E. 2014/4381 K. 2014/16624 T. 16.12.2014 (Lexpera).

lanan hukuka aykırılıklar tebligatın kamu hizmeti niteliği göz önüne alındığında hizmet kusuru kapsamında ele alınmalıdır.

2. Tebliği Çıkaran Merciiin Hukuki Sorumluluğunun Sınırları

Tebliğ evrakında muhatabın doğru şekilde gösterilmesi tamamen tebliği çıkaran merciiin sorumluluğundadır. Muhatabın yanlış belirlenmesinden dolayı tebligatın yok hükmünde sayılması halinde doğan zarardan, tebliğ evrakını hazırlayan ve tebliği çıkaran merci sorumlu olacaktır.⁴³ Benzer şekilde tebliğ yolunun belirlenmesi hususunda yine tebliği çıkaran mercii re'sen karar vereceğinden,⁴⁴ tebliğ yolunun yanlış tayininden doğan zararlarda yine merciiin zararı söz konusu olacaktır. Örneğin, muhatabın TebK m. 7/a hükmüne göre, kendisine elektronik tebligat gönderilmesi zorunlu kılınan bir kişiye PTT vasıtasıyla tebligat gönderilmesi durumunda, usulsüz tebligattan kaynaklı zarardan, tebliği çıkaran merci sorumlu olacaktır. Keza, muhataba usule aykırı olarak TebK m. 21/II uyarınca MERNİS adresine tebligat yapılacağına ilişkin şerhle tebliğ evrakının hazırlanması durumunda usulsüz tebligattan doğan zarar tebliğ çıkaran merciiin sorumluluğunda olacaktır.

Bununla birlikte, her usulsüz tebligattan tebliği çıkaran mercii sorumlu tutmak mümkün olmamalıdır. Netice itibarıyla usulsüzlük yalnız tebliğ evrakının hazırlanmasından değil, tebligatın muhataba iletilmesinde meydana gelen hukuka aykırılıklardan, ezcümle tebliğ memurunun usule riayet etmemesinden de kaynaklanabilir. Böyle bir durumda, tebliği çıkaran mercii ile hukuka aykırılık arasındaki illiyet bağı kopacaktır.

Bu noktada, tebliğ çıkaran mercii ile PTT arasındaki hukuki ilişkinin, tebliği çıkaran merciiin tebligattan kusursuz sorumluluğunu doğuracak nitelikte olmadığını, ezcümle adam çalıştırmanın hukuki sorumluluğunun (TBK m. 66) söz konusu olmayacağını belirtmemiz gerekmektedir. Zira, tebliğ çıkaran merci ile PTT arasındaki ilişki bir istihdam ilişkisi niteliğinde olmadığı gibi aradaki ilişki özel hukuk ilişkisi niteliğinde de değildir.⁴⁵ Kaldı ki tebliğ çıkaran merciiin PTT

⁴³ Yargıtay HGK., E. 2014/371 K. 2014/675 T. 21.5.2014 (Lexpera).

⁴⁴ Moroğlu/Muşul, s. 32; Koç, Tebligat, s. 24.

⁴⁵ Bkz. Adam çalıştırın ile çalışan arasındaki ilişkinin özel hukuk ilişkisi olması gerektiği hakkında bkz. Selahattin Sulhi Tekinay/Galip Sermet Akman/Haluk

eliyle tebligatı gerçekleştirmesi tercih konusu değildir, TebK m.1'den kaynaklanan bir zorunluluktur. Öte yandan, tebliği çıkaran merci ile muhatap arasında da sözleşme ilişkisi mevcut olmadığından, PTT ifa yardımcısı gibi görülse bile TBK m. 116 hükmüne dayanılması söz konusu olmayacaktır. Hülasa, tebliğ çıkaran merciin borçlar hukuku çerçevesinde, PTT'nin eylemlerinden kusursuz sorumlu olacağına dair bir hukuki dayanak bulunmamaktadır.

Diğer yandan, tebliği çıkaran merciin usulsüz tebligattan sorumluluğunun, usulsüz tebligatı re'sen dikkate alma ve kontrol etme ciyetinde genişletilip genişletilemeyeceği hususunu tartışmak gerekmektedir. Eğer tebliği çıkaran merciin, usulsüz tebliği re'sen dikkate alması gerektiği düşünülürse, bu durumda merciin sorumluluğunun her türlü usulsüz tebligat açısından mutlak nitelikte olduğu ileri sürülebilecektir.

Bir görüşe göre tebliğ usulsüzlüğü, tebliği çıkaran merci tarafından re'sen incelenebilmelidir.⁴⁶ Bizim de katıldığımız aksi yöndeki görüşe göre ise usulsüz tebligat ancak muhatabın bu yöndeki müracaatı üzerine dikkate alınabilir.⁴⁷

Burcuoğlu/Atilla Altop, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 504; Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, etkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 702; M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt -2, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 143.

⁴⁶ Ejder Yılmaz, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 54; Erdönmez, Pekcanitez Usul, s. 492; Hanağası/Özekes, s. 138; Recep Akcan, "İcra İşlerinde Tebligat", *SÜHFD*, 1999, S.1-2, s. 94 (s.63-95); Aslı Aras, "Davada veya İcra Takibinde Usulsüz Tebligatın Re'sen Dikkate Alınması Gerekliliği", *TBBD*, 2022, S. 158, s. 199 (s. 191-211); Yargıtay HGK E. 2003/442 K. 2003/445 T. 02.07.2003; Yargıtay 4. HD 16.01.2003 T. 8860/344 K. (Talih Uyar, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Cilt 1, 4. Baskı, Ankara 2009, s. 391).

⁴⁷ Necip Bilge/Ergun Önen, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978, s. 327; Deliduman, s. 154; Muşul, Tebligat, s. 597; Koç, Tebligat, s. 148; "Borçlunun kendisine gönderilen ödeme emri tebliğ işleminin usulsüz olduğunu ileri sürmesi İİK'nın 16. maddesi anlamında bir şikâyet olup, aynı maddenin 1. fıkrası gereğince borçlunun bu şikâyetini, işlemi öğrenme tarihinden itibaren yedi günlük sürede icra mahkemesine yapması gerekir. Borçlu vekili 21.02.2014 tarihli itiraz dilekçesinde "17.02.2014 günü müvekkile kambiyo senetlerine özel ödeme emri ve ekinde takibin dayanağı olan senet fotokopileri gönderilmiştir" şeklinde beyanda bulunmuş ise de bu beyan açıkça tebligatın usulsüz olduğu beyanını içermediğinden yöntemine uygun olarak yapılmış bir

Bu meyanda, usulsüz tebligatın re'sen incelenmesi önünde bazı somut engeller bulunmaktadır. İlk olarak, usulsüz tebligatta tebligatın kesin hükümsüzlüğünden bahsedilmesi mümkün değildir; zira muhatapın öğrenmesi ile birlikte tebligat geçerli hale gelebilmektedir. Öte yandan, muhatap dışında birisinin usulsüz tebliği ileri sürmesi de mümkün değildir.⁴⁸ Haliyle muhatap tarafından ileri sürülmemeyen usulsüz tebliğin, re'sen dikkate alınması gerektiği söylenemeyecektir.

İkinci olarak, her zaman tebliği çıkaran merciin aynı zamanda usulsüz tebligatı incelemeye yetkili olduğu kabul edilmemektedir. İcra tebliğleri açısından durum bu yönde olup, Yargıtay tarafından benimsenen görüşe göre icra dairesinin usulsüz tebliği iddiası ancak icra dairesinin işlemlerini düzeltme yetkisini haiz olan merci yani icra mahkemesince, şikâyet yoluyla incelenebilmektedir; icra dairesinin usulsüz tebliğ iddiasını kendiliğinden değerlendirme imkânı olmadığı kabul edilmektedir.⁴⁹

usulsüz tebliğ şikâyetinin varlığından söz edilemez. Borçlu vekilinin ödeme emrinin müvekkiline usulsüz tebliğ edildiğini ileri sürdüğü 26.08.2015 tarihli beyan dilekçesi ise yasal yedi günlük süreden sonradır. Bu durumda ödeme emri tebliğinin usulüne uygun olup olmadığı icra mahkemesince incelenemez." Yargıtay HGK., E. 2017/2330 K. 2021/876 T. 29.6.2021 "Sonuç itibarıyla; tebligatın usulsüzlüğüne dair şikâyeti bulunmayan borçluya, ödeme emrinin 07.04.2008 tarihinde tebliğine dair işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığının mahkemece kendiliğinden değerlendirilmesi ve incelenmesi olanaklı değildir." Yargıtay HGK., E. 2009/539 K. 2010/16 T. 27.1.2010; Yargıtay 12. HD., E. 2021/3540 K. 2021/7663 T. 20.9.2021 (Lexpera). HUMK döneminde, usulsüz tebligat ilk itiraz olarak düzenlenmiş bulunmaktaydı (HUMK m. 187/7).

⁴⁸ Muşul, Tebligat, s. 597; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 328; Albayrak, s. 140.

⁴⁹ "Diğer taraftan Kanun koyucu, icra dairesinin işlemlerine karşı şikâyet yolunu öngördüğünden (İİK m. 16), icra dairesi yaptığı hatalı işlemlerini kendisi düzeltmez. İcra tebliğleri, PTT veya memur vasıtasıyla icra dairesi adına yapıldığından icra dairesinin işlemlerindendir. Bu yüzden, icra tebliğine ilişkin şikâyet hakkı borçluya ait olup, icra müdürünce doğrudan doğruya göz önünde tutularak geçersiz sayılamaz." Yargıtay HGK., E. 2017/2330 K. 2021/876 T. 29.6.2021; "Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 27.01.2010 tarih ve 2009/12-539 Esas, 2010/6 Karar sayılı ilamı ve Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin istikrar kazanmış pek çok içtihadında (Örneğin 17.06.2013 tarih ve 2013/15836 Esas, 2013/22515 Karar sayılı ilamı) da vurgulandığı üzere, tebligatın usulsüzlüğüne dair bir şikâyet yoksa, ödeme emri tebliğ işleminin usulüne uygun yapıp yapılmadığının mahkemece kendiliğinden değerlendirilmesi ve incelenmesi olanaklı değildir." Yargıtay CGK., E. 2018/430 K. 2021/268 T. 10.6.2021; "Somut olayda borçlu, takibe 29.12.2010 tarihinde muttali olduğunu bildirdiğinden ve bu tarihten itibaren İİK'nın 16/1.maddesi gereğince yedi gün içinde icra hukuk mahkemesinde usulsüz tebligat şikâyetinde bulun-

Bunun dışında, tebliği çıkaran merciin her durumda tebliğ mazbatasından usulsüz tebligatı tespit edebilmesi de mümkün değildir. Özellikle muhatapın ve muhatap yerine tebliğ evrakını alan kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu ancak tebliğ memurunun kontrolüyle söz konusu olabilir (TebYön m. 36) ve kimlik bilgilerinin yanlışlığının tebliğ mazbatasından anlaşılması mümkün değildir. Böyle bir durumda, tebliğ çıkaran merciin kişisel kusurunun bulunduğu söylemeyeceğinden sorumlu addedilmesi doğru olmayacaktır.⁵⁰

Tüm bu hususlar dikkate alındığında, tebliği çıkaran merciin her türlü usulsüz tebligattan sorumlu tutulması mümkün değildir. Mercii, ancak kendi yükümlülüklerini yerine getirmemesinden kaynaklı usulsüz tebliğden doğan zarardan sorumlu tutulmalıdır.⁵¹ Buna karşın dipnotta alıntıladığımız Yargıtay 4. HD 26.03.2014 T. 2013/8842 E. 2014/5067 K kararının direnme üzerine incelendiği, Yargıtay Hukuk

madığından, icra müdürlüğünde yaptığı itiraz nedeni ile icra müdürünün takibi durdurulması yönündeki işleminin kaldırılmasını mahkemeden şikayet yolu ile isteyemez. Bu nedenle talebin reddine karar vermek gerekirken kabulü isabetsizdir.” Yargıtay 12. HD., E. 2013/790 K. 2013/9814 T. 18.3.2013 (Lexpera).

⁵⁰ Karş. Necmeddin Berkin, “Cebri İcra Faaliyetinden Sorumluluk”, *İÜHFM*, 1971, S. 1-4, s. 231 (s.217-241).

⁵¹ Muşul, Tebligat, s. 611; Celil Çelik, “Tebligat Hukukuna İlişkin Pratik Bilgiler”, *İBD*, 2018, S.5, s. 92 (s.48-102); Enver Karmış, “Usulsüz Tebligat ve Memurun İşleminde İcra Müdürünün Sorumluluğu”, *İBD*, 2007, S.1, s. 60-61 (s. 53-73); “Davalı Adalet Bakanlığı aleyhine icra müdürünün usulsüz tebligata rağmen icra takibini keskinleştirdiği, gerekli özeni göstermediği, icra müdürünün de kusurunun bulunduğu gerekçesiyle dava açılmıştır. İcra müdürünün muhatap adına tebligat yapılan kişilerin gerçekte var olup olmadıklarını ve kimlik bilgilerini kontrol etme yükümlülüğü bulunmadığından davacı zararından davalı Adalet Bakanlığı’nın sorumlu tutularak davanın kısmen kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bu nedenle de bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 4. HD 26.03.2014 T. 2013/8842 E. 2014/5067 K.; “İcra İflas Kanunu’nun konuya ilişkin hükümleri ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin uygulamaları gereğince, tebligatların usulüne uygun yapıp yapılmadığının resen araştırılması icra müdürünün görevi değildir. Zira tebligat işlemlerinin sorumluluğu diğer davalı PTT uhdesinde olup davacılarca iddia olunan usulsüz tebligat O davalının sorumluluğunu gerektirir. Kaldı ki haciz işlemleri öncesinde davacılar tarafından ödenen paranın, tahsilat harcı alınmaksızın alacaklı vekiline elden teslim edilmesi karşısında kurum zarara uğramış olup, sözü edilen eylem ile davacıların uğradığını iddia ettikleri zarar arasında illiyet bağı bulunmamaktadır. Buna göre davalı Adalet Bakanlığı aleyhine açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken bakanlığın dava edilen zarardan sorumlu tutulması doğru bulunmamış olup kararın bu yönden bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 4. HD., E. 2011/5727 K. 2011/6980 T. 15.06.2011.

Genel Kurulu'nun 08.03.2022 tarihli kararında, icra memurunun usulsüz tebligattan, tebliğ evrakını alan kişilerin kimliklerinin tespiti dahil olmak üzere mutlak suretle sorumlu olduğunun kabul edildiği görülmektedir.⁵² Kanaatimizce tebliği çıkaran merciin bu şekilde mutlak suretle sorumlu kılınması, kanuni bir dayanak olmaksızın kusursuz sorumluluk rejiminin benimsenmesine yol açacaktır. Bu nedenle HGK kararının yerinde olmadığı düşüncesindeyiz.

B.PTT'nin Hukuki Sorumluluğu

Esas tebligat yolu olan vasıtalı tebligatta tebliğ işlemi, tebliği çıkaran merci ile muhatap (ya da tebellüğe yetkili kişi) arasında bir üçüncü kişi, bir aracı yardımıyla gerçekleşmektedir. Bu aracı ise PTT veya tebliği çıkaran merciin memuru olmaktadır (TebK m. 1; TebYön m. 4). Keza elektronik tebligat işleminde de bir vasıta mevcuttur; tebliğ işlemi PTT tarafından kurulmuş bulunan UETS aracılığıyla yerine getirilmektedir.⁵³

Vasıtalı tebligatta, tebliğ işlemi tebliği çıkaran merci adına yerine getirilmektedir. Neticede temel tebliğ aracı olan PTT ya da mercii

⁵² “Davalı ... aleyhine, icra müdürünün usulsüz tebligata rağmen icra takibini kesinleştirdiği, gerekli özeni göstermediği ve icra müdürünün de kusurunun bulunduğu gerekçesiyle eldeki dava açılmıştır. Muhatabın yurt dışında olduğu belirtilmesine rağmen gerekli prosedürler izlenmeden tebligat yapılarak Tebligat Kanunu hükümlerine açıkça aykırı davranılması, muhatap adına tebligat yapılan kişilerin gerçekte var olup olmadıklarını araştırılmaması ve usulsüz tebligata rağmen icra takibinin kesinleştirilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde icra dairesi görevlilerinin kusurlu olduklarının kabulü ile davalı ... Bakanlığının sorumluluğu benimsenerek davacının uğradığı zararın karşılanması gerektiği sonucuna varılmıştır.” Yargıtay HGK., E. 2017/1436 K. 2022/267 T. 8.3.2022 (Lexpera); aynı yönde bkz. “İcra Müdürü tebligatın Tebligat Yasası hükümlerine uygun olarak tebliğ edilip edilmediğini denetlemekle yükümlüdür. Tebligatın usulsüz olduğu yukarıda yapılan açıklamalar ışığında anlaşıldığı gibi Samandağ İcra hukuk mahkemesinin 1999/122 Esas dosyasında yapılan yargılama sonucunda verilen karar ile de sabit olmuştur. Yerel mahkemece açıklanan yönler gözetilerek İİK'nın 5. maddesine göre sorumluluğun kapsamı belirlenerek hüküm kurulması gerekirken davanın reddedilmiş olması ve kısa kararda dava ispatlanamadığından reddedilmiş olmasına rağmen gerekçeli kararda hem husumetten ve hem de esastan ret kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay HGK E. 2002/8860 K. 2003/344 T. 16.1.2003 (Kazancı).

⁵³ Mine Akkan, “Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, *Legal MİH-DER*, 2018, C. 14, S. 39, s. 59 (s.23-90); Koç, Tebligat, s. 24; Kurt Konca, s. 81; aksi yönde Özbay/Yardımcı, s. 28.

memuru tebliğ işlemini tebliği çıkaran mercii temsilen yerine getirmektedir.⁵⁴ Nitekim bundan dolayı, tebligata konu işleme karşı muhalefet edilebilecek merci önünde ve yine bu işlemin tabi olduğu hukuki imkân çerçevesinde tebligatın usulsüzlüğü ileri sürülmelidir.⁵⁵

Bununla birlikte, PTT vasıtasıyla gerçekleştirilen tebligatta tebliğ işlemini yapan dağıtım memuru 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu kapsamında hizmet veren, ayrı bir tüzel kişiliği olan bir kamu iktisadi teşebbüsü olan⁵⁶ PTT'ye (bkz. PHK m. 21/III) bağlı olarak kamu görevini ifa etmektedir. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinde Çalıştırılacak İdari Hizmet Sözleşmeli Personel Hakkında Yönetmelik'in⁵⁷ 8. maddesine göre *"PTT personeli, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmaksızın idari hizmet sözleşmesi ile istihdam edilir."* İdare hukuku açısından tebliğ memuru, tebliği çıkaran mercii değil PTT'nin hiyerarşik yapısı içerisinde yer almaktadır. Örneğin icra tebliğlerini gerçekleştiren PTT memuru, İİK m. 1/II kapsamında icra dairesi personeli kapsamında olmadığı gibi İİK m. 5 hükmüne de tabi değildir.⁵⁸

Tebliğata dair mevzuatta yer alan, tebliğ işleminin gerçekleştirilmesine yönelik kuralların önemli bir bölümü tebliğ memurlarına yöneliktir. Tebliğ evrakının usule uygun şekilde yanında özellikle belgelendirme unsurunu sağlayan tebliğ mazbatasının tutulması (TebK m. 23; TebYön m. 35), doğru ve tebellüğe ehil kişiye tebligat yapılması adına kimlik araştırılmasının gerçekleştirilmesi (TebYön m. 36) yönünden sorumluluk tebliğ memuruna ait bulunmaktadır. Dolayısıyla tebliğ işlemi yapılırken ilgili hukuki düzenlemelerin izlenmemesinden

⁵⁴ İlhan E. Postacıoğlu, *İcra Hukuku Esasları*, 4. Bası, İstanbul 1982, s. 58; İsviçre'de kazai tebligat işleminde posta memurunun mahkemenin ifa yardımcısı niteliğinde olduğu, bundan dolayı usulsüz tebligattan kural olarak sorumlu tutulması gerektiği ifade edilmiştir (François Bohnet/Nicolas Brügger, *"La Notification En Procédure Civile Suisse"*, ZSR, 2010/I, s. 312 (s. 291-334)).

⁵⁵ Postacıoğlu, *İcra*, s. 58; Muşul, *Tebliğat*, s. 598; Yılmaz/Çağlar, s. 604; Pekcanitez/Simil, s. 60-61; Koç, *Tebliğat*, s. 147.

⁵⁶ 6475 sayılı Kanun'dan sonra PTT'nin hukuki yapısı hakkında bkz. Sezin Öztoprak, *"6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile Yeniden Yapılandırılan Posta Hizmetleri Teşkilatı; "PTT AŞ""*, ABD, 2014, S.2, s. 380 - 381 (s. 375-394).

⁵⁷ RG T. 04.10.2013, S. 28785.; ayrıca bkz. PHK Geçici m. 4, Geçici m. 6.

⁵⁸ İsviçre'de de benzer durum söz konusudur. Bkz. Jolanta Kren Kostkiewicz, *SchKG Kommentar Schuldbetreibungs und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen (SchKg)*, 20. Edition, Zurich 2020, Art. 5, N. 12.

dolayı tebligatın usulsüz ya da yok hükmünde olması halinde tebliğ memurunun kusuru mevzubahis olabilecektir.⁵⁹

Tebliğat Kanunu ve Yönetmeliğinde tebliğ evrakının kaybı haline ilişkin PTT'nin sorumluluğuna yer verilmiştir (TebK m. 6/I; TebYön m. 9). Mamafih buradaki sorumluluk yalnız tebliğ evrakının tanzim ve tebliği masrafları ile sınırlandırılmış olduğundan (TebYön m. 9/I) kapsayıcı nitelikte değildir.⁶⁰

Tebliğ memurunun işleminden doğan zarara dair sorumluluk rejimi asıl olarak, PHK m. 29'da düzenlenmiştir.⁶¹ Bu hüküm esas itibarıyla tebliğ işlemlerine inhisar edilmemiştir; PTT'nin hizmetlerinden kaynaklanan her türlü zararın tazminine ilişkin genel esasları ihtiva etmektedir.

PTT görevlisinin tebliğ işlemindeki kusurundan kaynaklı zarardan, PTT sorumludur. PHK m. 29/II'de, sorumluluğun PTT'ye ait olduğu açıkça ifade edilmektedir. Bu noktada, mülga 5584 s. Posta Kanunu'ndaki rejimden (m.47 vd.) farklı olarak, tazminat hakkının yalnız göndericiye değil, ilgili hizmetten yararlanana ait olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, yine mülga Posta Kanunu'ndaki düzenlemenin (m. 50) aksine, sorumluluk hallerinin, postanın kaybı, çalınması ve hasarı ile sınırlandırılmadığı görülmektedir.

⁵⁹ Sahte tebliğ mazbatasını tanzim edilmesinden dolayı muhatabın uğradığı zararın tazmini hakkındaki bir karar olarak bkz. Gaziantep BİM, 3. İDD, E. 2017/834 K. 2017/1478 T. 31.10.2017 (Lexpera).

⁶⁰ Yılmaz/Çağlar, s. 108-109; Albayrak, s. 154.

⁶¹ Madde 29 - (1) Hizmet akdiyle görev yapan işçiler hariç diğer PTT çalışanları ve acenteleri, PTT'nin paralarına ve para hükmündeki evrak ve senetlerine ve diğer mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterleri üzerinde işledikleri suçlar ve ifa ettikleri görevlerinden doğan suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(2) PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmak ve PTT'nin sorumlu olduğu hâllerde dava etme hakkı o hizmetten yararlanana aittir.

(3) PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkı faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yılın sonunda zamanaşımına uğrar. Bu süre, PTT'ye başvuru ile kesilir ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlar. Bu süre yeni bir başvuru ile tekrar kesilmez.

(4) PTT anlaşmazlık konusu olmayan posta hizmetine ait evrakı iki yıl saklamak zorundadır. Ancak mahkemeye, icra dairesine ve kanunla yetkili kılınmış mercilere başvurulduğunun tebliğ edilmesi hâlinde, anlaşmazlık konusu evrak ihtilaf sonuçlanıncaya kadar saklanır.

(5) Mahkemeye, icraya ve kanunla yetkili kılınmış mercilere başvurulması hâlinde zamanaşımı süresi hariç genel hükümler uygulanır.

PTT'nin sorumluluğuna işaret eden bir diğer düzenleme ise Esaslar m. 5/II'dir. Burada geçen *"2 inci maddede belirtilen Tebliğ evrakı çıkarılmaya yetkili merciler tarafından tebligat kendi memurları aracılığıyla yaptırılabilir. Bu durumda PTT'nin herhangi bir sorumluluğu yoktur."* şeklindeki düzenlemenin mefhumu muhalifinden, tebligatın PTT eliyle yapıldığı ihtimalde PTT'nin sorumluluğunun tanındığı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, PTT'nin sorumluluğunun niteliği hususu tartışmalıdır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin kararlarında ve bu görüşü benimseyen Muşul'a göre tebligat işlemi kamu hizmeti niteliğinde olduğundan, tebliğ memurunun eyleminden doğan zararın hizmet kusuru kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.⁶² Ancak, Uyuşmazlık Mahkemesi aksi görüşü benimsemiş; usulsüz tebligattan kaynaklı zararın idari bir işlem ya da eylemden kaynaklanmadığını, dolayısıyla ilgili uyuşmazlığın özel hukuk uyuşmazlığı niteliğinde olduğunu kabul etmiştir.⁶³ Uyuşmazlık Mahkemesinin, PHK öncesinde yani PTT

⁶² Muşul, Tebligat, s. 610; "Dosya içeriğinden; davalı PTT Genel Müdürlüğü'ne yöneltilen davanın, davacıya icra müdürlüğünce çıkarılan tebligatın, davalı idare çalışanı tarafından tebliği sırasında gerekli özenin gösterilmeyerek usulsüz olarak yapılması sonucu davacının zarara uğraması hukuksal nedenine dayandırıldığı anlaşılmaktadır. Adli makamlarca, dava ya da takibin muhataplarına yapılan tebligatların doğru ve güvenli bir şekilde adrese teslimi ve bu kapsamdaki işlerin denetlenmesi PTT Genel Müdürlüğü'nün kamu hizmeti kapsamındaki görevleri arasındadır. Özellikle adli makamlarca yapılan tebligatlarla ilgili 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 1. ve geçici 1. maddeleri ile 5584 Sayılı Posta Kanunu'nun 1. ve 2. maddeleri dikkate alındığında; davalı idarenin adli tebligatlarla ilgili faaliyetleri tekel şeklinde yürütülen kamusal bir faaliyet olduğundan, bu görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir." Yargıtay 4. HD E. 2013/8842 K. 2014/5067 T. 26.3.2014; aynı yönde Yargıtay 4. HD E. 2014/2149 K. 2014/2872 T. 21.2.2014; Yargıtay 4. HD E. 2012/15085 K. 2013/14203 T. 12.9.2013 (Lexpera).

⁶³ "Buna göre, Posta ve Telgraf Teşkilatı, tekel kapsamında kamu hizmeti yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşu ise de 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi kılındığı açıktır.

Bu durumda, posta hizmetini yürüten Kuruluş ile bu hizmetten yararlananlar arasındaki hukuki ilişkinin, Kuruluşun günlük iktisadi faaliyetlerinden doğan bir özel hukuk ilişkisi niteliğini taşıdığına kuşkuyla yer yoktur.

Belirtilen yasal düzenlemeler karşısında, olayda bir idari işlem ya da eylemden doğmuş bir zarar söz konusu olmayıp, davalı idare vasıtasıyla para havalesi gönderen kişinin uğradığı zarardan dolayı davalı kuruluşun tazmin yükümlülüğünün saptanmasına ilişkin bulunan davanın, özel hukuk hükümlerine göre

henüz anonim şirkete dönüşmeden önce dahi bu görüşü benimsemiş olduğunu söylemek gerekmektedir.⁶⁴

PTT, yukarıda ifade ettiğimiz üzere 233 sayılı KHK çerçevesinde faaliyet gösteren bir kamu iktisadi teşebbüsüdür. 233 sayılı KHK m. 4/2'ye göre KİT'ler kural olarak (aksi 233 s. KHK'da veya kanunen özel olarak düzenlenmedikçe) özel hukuk hükümlerine tabidir.

PTT'nin 233 sayılı KHK çerçevesinde kurulup faaliyet gösteren bir KİT niteliğinde olması nedeniyle, PTT'nin sorumluluğunun idare hukukundan ziyade özel hukuk hükümleri dairesinde ele alınması gerekmektedir. KİT'lerin üçüncü kişilerle ile arasındaki hukuki ilişki özel hukuk ilişkisi niteliğindedir. Öte yandan KİT'ler yalnızca kuruluş, yapı ve iç ilişkileri yönünden idare hukukuna tabidir.⁶⁵

KİT'lerin verdiği zarardan sorumluluk meselesinde de Gözler'in ifade ettiği üzere 233 sayılı KHK'da kabul edilen kural caridir. 233 sayılı KHK'da ise KİT'lerin üçüncü kişilere verdikleri zararlar açısından da herhangi bir istisna hükmü getirilmemiştir.⁶⁶ Kanaatimizce PTT'nin bir kamu hizmeti olan tebligat faaliyeti yönünden tekel niteliğinde olması da bu kurala dair istisna tanınması için yeterli değildir, zira KİT'lerin varlık nedeni de hali hazırda kamu hizmetlerinin yerine getirilmesidir.⁶⁷ Bu doğrultuda, bizce de Uyuşmazlık Mahkemesi'nin verdiği sonuç doğrudur; PTT'nin KİT niteliğinde olması sebebiyle tebligat faaliyetinden kaynaklı sorumluluğu özel hukuk hükümlerine tabi olmalıdır.⁶⁸

görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır." UMH, E. 2016/476 K. 2016/616 T. 26.12.2016; aynı yönde UMH, E. 2016/218 K. 2016/264 T. 9.5.2016; UMH, E. 2017/667, K. 2017/724; T. 27.11.2017 (Lexpera).

⁶⁴ UMH, E. 2005/8 K. 2005/26 T. 4.4.2005; UMH, E. 1990/22 K. 1990/22 T. 22.10.1990 (Lexpera).

⁶⁵ Kemal Gözler, *İdare Hukuku Cilt I*, 3. Baskı, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa, 2019, s. 651; Metin Günday, *İdare Hukuku*, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2015, s. 543; Turgut Tan, *İdare Hukuku*, 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, s. 186-187; "Kuşkusuz, özel hukuk hükümlerine bağlı olmak şirketin dışı karşı işlemle-riyle ilgilidir. Yoksa kendi iç yapısı, işleyişi ve denetiminin de özel hukuk kuralla-rına bağlı olduğunu göstermez." AYM 22.12.1994 T. 1994/70 E. 1994/65 K. (RG T. 28.01.1995, S. 22185).

⁶⁶ Gözler, C.II, s. 1053.

⁶⁷ Gözler, C.I, s. 627.

⁶⁸ Kurt Konca, s.361; Melih Işık, s. 153.

PTT'nin tebliğ faaliyetindeki aksamadan ve hukuka aykırılıktan doğan zararda, haksız fiil hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Burada akdi sorumluluktan bahsetmek mümkün değildir. Bunun sebebi, tebliğ işleminde tebliği isteyen kişi veya muhatap ile PTT arasında herhangi bir sözleşme ilişkisi bulunmamasıdır. Bu bağlamda PTT'nin hukuki sorumluluğundan bahsedilebilmesi için TBK m. 49 vd. hükümleri çerçevesinde haksız fiil sorumluluğunun şartları olan hukuka aykırılık (i), kusur (ii), zarar (iii), ve zarar ile eylem arasındaki illiyet bağı (iv) unsurlarının mevcudiyeti incelenmelidir.⁶⁹

Bununla birlikte, PTT'nin hukuki sorumluluğunda, PTT'nin anonim şirket ve tebligat faaliyetindeki tekel niteliği dikkate alınmalıdır. Bunu yanında PTT, TBK m. 66 hükmü çerçevesinde posta dağıtım personellerini çalıştıran konumunda bulunmaktadır. Buna göre PTT, tebliğ işleminde yer alan personelinin eyleminden, adam çalıştıranın sorumluluğu çerçevesinde kusursuz sorumludur diyebiliriz. Nitekim, Yargıtay'ın bir kararında tebliğ evrakındaki sahtelikten dolayı uğrılan zararda, sahteliğe sebep olan personelin belirlenememesi (ve bundan dolayı ceza davasında beraat kararı verilmesi) halinde dahi PTT'nin sorumlu olacağı kabul edilmiştir.⁷⁰

Elektronik tebligat yönünden; yukarıda belirttiğimiz üzere elektronik tebligat da PTT tarafından kurulmuş ve işletilen UETS vasıtasıyla

⁶⁹ “Somut olayın oluşunu, zarar ile eylem arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığını, tebliğ memurlarının kasten yahut ihmal suretiyle usulsüz tebliğ işlemi gerçekleştirerek davacının zararına neden olup olmadıklarını, hukuk hâkimi kendisi takdir etmelidir. Eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasağa uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 4. HD., E. 2017/4654 K. 2018/953 T. 15.2.2018 (Lexpera).

⁷⁰ “Bunun yanında, dava konusu İcra takibinde Ülkü adına gönderilen ödeme emrinin icra müdürlüğüne ilgili PTT şubesine teslim kaydı ile tebliğden sonra İcra müdürlüğüne iade kaydı bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu tebliğ evrakının ilk teslim edildiği postahanedeki teslim kaydından sonraki akıbeti ile ilgili düzenli bir kayıt tutulmadığı için tebligat sahteliğinin hangi PTT şubesinde ve hangi çalışanın sorumluluğunda gerçekleştiği anlaşılamamıştır. Bu yüzden davalı PTT çalışanları hakkında açılan ceza davası beraat ile sonuçlanmış ise de bu karar PTT idaresinin sorumluluğunu kaldırmaz. Sahte tebliğ işleminin tebliğ evrakı PTT'nin sorumluluğunda iken gerçekleştiği açıktır. Bu nedenle sahte tebliğden doğmuş bir zarar varsa bundan PTT idaresi de sorumludur. O halde mahkemece işin esası bu yönde incelenerek varılacak uygun sonuca göre karar verilmelidir. Mahkemece bu yönler üzerinde durulmadan yazılı şekilde karar verilmiş olması da bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 4. HD E. 2008/4758 K. 2009/1513 T. 3.2.2009 (Demir Saldırım, s. 118).

la gerçekleşmektedir. Elektronik tebligat faaliyetinden dolayı zararın ortaya çıkması ihtimalinde de yine PTT'nin sorumluluğu gündeme gelecektir.⁷¹ Nitekim Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin⁷² 20. maddesinde PTT'nin elektronik tebligat faaliyeti kapsamındaki yükümlülükleri sayılmış olup, bunların ihlalinin PTT'nin sorumluluğunu doğuracağı ortadadır.

PTT vasıtası dışında, TebK m. 2'de belirtilen hallere münhasır olmak üzere tebligatın tebliği çıkaran merciin kendi memurları veya mahalli mülkiye amirinin emriyle zabıta vasıtasıyla yapılması da mümkündür. Bu şekilde gerçekleştirilen tebligatta tebliğ memurunun eyleminden doğan zararda memurun bağlı olduğu merci sorumlu olacaktır.

C. Tebliğ İsteyenin Hukuki Sorumluluğu

Tebliğ işlemi tebliği çıkaran merciin işlemi (mahkeme usuli işlemi, icra takip işlemi, idari işlem vb.) niteliğindedir. Bu açıdan kural olarak tebliğ isteyen, tebliğ faaliyetinden kaynaklı bir hukuki sorumluluğu bulunmamaktadır.⁷³

Bununla birlikte, tebliğ isteyen tebliğ faaliyetinde temel nitelikte bir yükümlülüğü bulunmaktadır: TebYön m. 16/I'e göre muhatabın bilinen en son adresinin yani tebligatın gerçekleştirileceği adresin tespitinde tebliğ isteyen beyanına öncelik verilmektedir. Benzer şekilde HMK m. 119/I-b ve İİK m. 57/II hükümleri uyarınca bilinen en son adresin bildirilmesi tebliğ isteyen taraf için (eğer adresi biliyorsa) bir yükümlülük arz etmektedir.⁷⁴ Bilhassa muhatabın adresinin kasten yanlış bildirilmesi ya da muhatap ile tamamen ilgisiz bir adresin beyan edilmesi HMK m. 29/II'de ifade edilen doğruyu söyleme yüküm-

⁷¹ Kurt Konca, s. 361-363.

⁷² RG T. 06.12.2018, S. 30617.

⁷³ "İcra dosyasında gerek ödeme emri tebliğinde gerekse haciz yapılması yönündeki talep ve sonrasında gerçekleşen haciz işlemi sırasında davalı alacaklının ağır kusuru ve kötü niyeti bulunmamaktadır. İcra müdürlüğünce yapılan işlemlerden dolayı alacaklıya kusur yüklenmesi mümkün değildir. Sonuç itibarıyla; bilerek, kötü niyetli ve ağır kusurlu şekilde haksız hacze sebebiyet vermeyen davalının manevi tazminattan sorumlu tutulması doğru olmamıştır." Yargıtay HGK E. 2019/4-753 K. 2022/640 T. 17.5.2022 (Kazancı).

⁷⁴ Koç, Tebligat, s. 44.

lülüğünün ihlalini teşkil edecektir.⁷⁵ Aynı zamanda bu ihlal için kanun koyucu TebK m. 53'te cezai sorumluluk halini de tanzim etmiştir.

Tebliğ isteyen tarafın kasten muhatabın adresini yanlış bildirerek usulsüz tebliğ yol açması yukarıda zikrettiğimiz şekilde aynı zamanda tebligat hilesi teşkil etmektedir. Keza kasten muhatabın bilinen adresinin bildirilmemesi ve böylece ilan tebligat yoluna başvurulmasına sebep olunması hali de bu kapsama dahildir. Böyle bir durumda ortaya çıkan zarar bakımından tebliğ isteyen tarafın hukuki sorumluluktan vareste tutulması düşünülemeyecektir.⁷⁶ Öte yandan doktrinde

⁷⁵ Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, s. 1585; Koç, Tebligat, s. 45. Öte yandan davacının, davalının adresini bildirme yükümlülüğünü mutlak şekilde uygulamak da doğru değildir. Bir defa, dava dilekçesinde davalının adresinin tespiti-ne ilişkin bir bilgiye yer verilmesi bu yükümlülüğün yerine getirilmesi açısından yeterli kabul edilmelidir (Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s. 1122; Ali Cem Budak/Varol Karaaslan, Medeni Usul Hukuku, 5. bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022, s. 196; Yargıtay 2. HD 2016/3638 E. 2016/4779 K. 10.03.2016 T.).

⁷⁶ "Somut olayda; davalı ..., İcra İflas Kanunu 5. maddesi gereğince sorumlu olup, davalı alacaklı vekili de, haksız eylemi icra müdürü ile birlikte iştirak halinde işlediğinden sorumludur. Şöyle ki; davacılar murisine yapılan ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takibe dair icra emri, 15/10/2010 tarihinde komşu beyanına göre vefat etti şeklinde şerh düşülerek mercie iade edilmiştir. Bu durum, dosyadaki tebligat parçasından çok açık ve net şekilde anlaşılmaktadır. Buna rağmen dosyadaki T.C. kimlik numarası ile komşu beyanının doğruluğu araştırılabilecekken davalı vekili 09/11/2010 tarihli talebinde borçluya tebligatın bila tebliğ döndüğünü beyanla Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılmasını talep etmiş, icra müdürü de bu talep doğrultusunda TK/35'e göre tebligat çıkarmış ve icra takip işlemlerine devam edilmiştir. Aynı şekilde 15/12/2010 günü alacaklı vekili kıymet takdirinin de tebliğini talep etmiş, .. memuru 23/12/2010 tarihinde komşu beyanına göre muhatap vefat ettiğinden mercie iadesine dair şerh düşerek tebligatı iade etmiştir. Bu hatalı işlemler silsilesi davacılar murisine ait taşınmazın icra vasıtasıyla ihale yoluyla satılıp taşınmaz üçüncü şahıs adına tescil edilip şahıs taşınmazı fiilen teslim almak isteyene kadar devam etmiştir." Yargıtay 4. HD., E. 2016/7234 K. 2016/10359 T. 24.10.2016 (Lexpera); "Dosya içeriğinden; davalı-alacaklının menfi tespit davası açıldıktan sonra takipten feragat ettiği; yine, Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2009/47 esas, 2010/1045 karar sayılı dosyası ile davalı-alacaklının dava dışı Muhammet İnce ile birlikte sanık sıfatıyla yargılandığı ve ceza davasına esas alınan icra dosyasında ise borçlunun hiç oturmadığı adrese ödeme emri tebligatı çıkarılarak, bu tebligatın dava dışı Muhammet İnce tarafından "iş arkadaşı" sıfatıyla imzalanarak takibin kesinleştirildiği, bu şekilde davacı-katılanın zarar gördüğü kabul edilerek, sanıkların "Memura yalan beyan ve usulsüz tebliğ evrakını alarak gecikme ve zarara neden olma" suçlarından mahkumiyetlerine karar verildiği ve kararın Yargıtay Ceza Dairesi'nce onanarak kesinleştiği anlaşılmaktadır. Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, davalının icra takibinde

ARSLAN'ın görüşüne göre, tebligat hilesinin de dahil olduğu şekilde bir davada hileli davranış nedeniyle dava hakkının kötüye kullanımı neticesinde tazminat talebinde bulunulması için, zarara sebep olan kesin hükmün yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılması gerekmektedir. Aksi durumda, tazminat istemi kesin hükmün maddi anlamda kesin hükmün etkisiyle çatışacaktır.⁷⁷

Tebliğ isteyen taraf ile muhatap arasındaki ilişki maddi hukuk ilişkisi değil, usuli bir ilişkidir. Bu halde ise sorumluluğun haksız fiil hükümleri çerçevesinde tayin edilecektir.

D. Üçüncü Kişilerin Hukuki Sorumluluğu

Tebliğat faaliyetinde, tebliği çıkaran mercii, muhatap ve tebliğ vasıtası dışında bazı durumlarda üçüncü kişilerin de sürece, muhtelif şekil ve işlevlerle dahil olduklarından bahsetmiştik.

Bu itibarla, üçüncü kişilerin tebliğ faaliyetinden kaynaklı sorumluluğunu üç grup altında inceleyebiliriz: (1) muhatap yerine tebellüğe yetkili kişilerin, (2) tebliğ imkânsızlığı durumunda bilgilendirilen kişilerin, (3) muhtar ve diğer yardımcı kamu görevlilerinin hukuki sorumluluğu.

1. Muhatap Yerine Tebellüğe Yetkili Kişilerin Hukuki Sorumluluğu

Tebliğ faaliyetine dahil olan üçüncü kişilerden bahisle ilk olarak, TebK m. 13-18 hükümleri çerçevesinde kendisine muhatap yerine tebligat yapılan kişiler akla gelmektedir. Esasında, muhatap yerine tebellüğe yetkili kişilere tebligata dair yeknesak bir usulden bahsetmek mümkün değildir. TebK m. 13, 14/II, 16 ve 17'de, muhatabın

haksız ve kötünietli olduğu açıktır. Şu hâlde, İİK'nın 72. maddesi gereğince kötüniet tazminatına karar verilmesi gerekirken mahkemece yanılığlı değerlendirme ile kötüniet tazminatı isteminin reddine karar verilmesi doğru değildir. Kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir." Yargıtay 4. HD E. 2015/2730 K. 2015/5549 T. 5.5.2015 (Kazancı). Gerçeği söyleme yükümlülüğünün her halde haksız fiil sorumluluğuna sebep olacağı hakkında bkz. Bilge Umar/Ejder Yılmaz, İspat Yükü, 2. bası, Kazancı Hukuk Yayınları, Büyükçekmece, 1980, s. 197;

⁷⁷ Ramazan Arslan, Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, S Yayınları, Ankara, 1989, s. 129-130.

adreste bulunmaması ihtimali üzerinden bir düzenleme yapılmıştır. Bu hükümlerde yer alan tebligat usullerinde, tebligatın yapılacağı kişi yönünden bir terdit ilişkisi benimsenmiştir: bizzat muhataba tebliğin mümkün olmadığı hallerde ilgili düzenlemelerde belirtilen usule ve sıraya riayet edilerek belirtilen kişilere tebligat yapılmalıdır.⁷⁸ TebK m. 14/I, 15 ve 18’de yer verilen usullerde ise muhataba tebliğin yapılacağı adresin, tebliğ memurunun serbestçe giremeyeceği bir yer olduğu dikkate alınmış, bizzat muhataba tebliğin mümkün olup olmadığı hususuna önem atfedilmemiştir.

Bununla beraber her ihtimalde, muhatap yerine tebellüğe yetkili kişiler açısından tebliğ faaliyetine ilişkin yükümlülükler getirildiği tartışmasızdır. Bunların başında tebliğ evrakının muhatap adına alınması (TebK m. 20) ve muhatapın tebliğ işleminden mümkün olan en kısa sürede haberdar edilmesi gelmektedir. Bu kişilerin tebellüğden imtina etmeleri yahut tebliğ işlemi hususunda muhatapı bilgilendirmemeleri hukuki sorumluluklarına sebep olacaktır. Nitekim bu yükümlülüğün ihlalinin TebK m. 54 ve m. 55/I-b’de cezai yaptırıma tabi kılındığı görülmektedir.

Tebellüğe yetkili kişilerin hukuki sorumluluklarının hukuki kaynağı da muhatapla aralarındaki hukuki ilişkiye göre farklılık arz edecektir. Örneğin, TebK m. 13 veya m. 17’de muhatap ile onun yerine tebellüğe yetkili kişiler arasında sözleşme ilişkisi (kural olarak hizmet sözleşmesi) bulunmaktadır. Dolayısıyla tebliğ evrakını kabul eden müstahdemin, işverenini tebligattan haberdar etmemesi, akdi sorumluluğa neden olacaktır. Bunun dışında, muhatap ile tebliğ evrakını alan kişi arasında sözleşme ilişkisi mevcut değilse, haksız fiil hükümleri devreye girecektir.

Bunun dışında, muhatap yerine tebellüğe yetkili olmayan bir kişinin, kendisini gerçeğe aykırı olarak bu sıfatla tanıtarak usule aykırı şekilde tebliğ evrakını alması da söz konusu olabilir. TebK m. 55/I-c gereğince cezai yaptırıma tabi kılınan bu eylem neticesinde de hukuki sorumluluk söz konusu olabilecektir. Nitekim, TebK m. 55/II’de yalan beyanda bulunarak bir gecikmeye ya da zarara sebep olunması durumu, cezai sorumluluk açısından ağırlaştırıcı sebep olarak benim-

⁷⁸ Yılmaz/Çağlar, s. 335; Erdönmez, Pekcanıtez Usul, s. 495.

senmiştir. Bilhassa, tebliğ isteyen taraf ile iş birliğinde bulunarak bu şekilde tebliğ evrakının alınması durumunda tebliğ evrakını alan kişi ile tebliğ isteyen tarafın müteselsil sorumluluğu gündeme gelebilecek olup bu halde aynı zamanda yukarıda belirttiğimiz tebligat hilesi mevcut olacaktır.

2. Tebliğ İmkansızlığı Durumunda Bilgilendirilen Kişilerin Hukuki Sorumluluğu

Tebliğ imkansızlığı halinde tebliğ olunacak kişiye durumun haber verilmesi adına mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya bildirimde bulunulması gerekmektedir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, tebligatın usulüne uygun yapıldığının kabulü için, tebliğ memurunun bu bildirimde bulunması yeterlidir. Bu halde, kendisine bilgi verilmeyen muhatabın başvurabileceği yegâne hukuki yol, kendisine durumu bildirmeyen kişiden, uğradığı zararın tazminini talep etmesidir.⁷⁹

Tebliğ imkansızlığı halinde kendisine bildirim yapılacak kişinin en yakın komşularından birisi, yönetici veya kapıcı olduğu ifade edilmiştir. Tebliğ işleminden haberdar kılınmayan muhatabın uğradığı zararın tazmini hususunda da bu kişilerle arasındaki hukuki ilişki önem arz etmektedir.

Muhatap ile kapıcı arasındaki ilişki muhatabın, ilgili bağımsız bölümün maliki olup olmamasına göre değişkenlik gösterecektir. 4857 sayılı İş Kanunu m. 110'a ve Konut Kapıcıları Yönetmeliği'ne⁸⁰ göre konut kapıcılarının iş sözleşmesi ile çalıştıkları kabul edilmiş ve kat malikleri ile ortakları da işveren olarak nitelendirilmiştir (mezkûr Yön m. 3).⁸¹ Bu durumda, muhatabın kat maliki olduğu ihtimalde kapıcının muhataba bilgi vermemesi iş sözleşmesinin ihlaline sebep olacaktır. Muhatabın, kat maliki olmadığı, örneğin kiracı olarak bulunması halinde ise her ne kadar, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu m. 22'ye göre bu kişiler kapı-

⁷⁹ Bkz. yuk. dn. 26'daki karar.

⁸⁰ RG T. 03.04.2004; S. 25391.

⁸¹ Konut kapıcılığının hukuki niteliği hakkında bkz.: Ertuğrul Yuvalı, "Türk İş Hukukunda Konut Kapıcıları", *Legal İHSGHD*, Y: 2017, S: 56, s. 1744 - (s. 1741-1771); Nihat Seyhun Alp, Yargıtay Kararları Işığında Konut Kapıcıları ve Bunların Fazla Çalışması, *AkdHFD*, 2020, S.2, s. 256 (s.251-301).

cı giderinden müşterek ve müteselsilen sorumlu olsa ve genellikle kira sözleşmesinde kapıcı gideri kendilerine yükletilse de burada kapıcı ile kiracı vb. kişiler arasında kurulmuş bir iş sözleşmesi bulunmamaktadır. Ancak kanaatimizce kiracı vb. kişiler ile kapıcı arasında da TBK m. 502 hükümleri çerçevesinde bir vekalet sözleşmesi mevcuttur. Nitekim Yargıtay'ın, konut maliki ya da ortaklarının yazılı yetki vermedikleri halde kapıcılık hizmetlerinden yararlanmalarının kapıcılık sözleşmesine onay vermeleri ve katılmaları şeklinde yorumlanmasına dair yerleşik içtihadı⁸² da benzer şekilde bu hizmetten yararlanan kiracı ile kapıcı arasındaki bir iş görme sözleşmesine işaret etmektedir.

Muhatabın yönetici ile arasındaki hukuki ilişki ise KMK m. 38/I ve 40/I'de işaret edildiği üzere kural olarak vekalet ilişkisidir.⁸³ Dolayısıyla, kendisine tebliğ işlemi hakkında bildirimde bulunan yöneticinin muhataba bilgi vermemesi vekalet sözleşmesinin ihlaline sebep olacaktır.

Kendisine bilgi verilen komşunun ise kural olarak muhatap ile akdi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte komşunun, hem TebK m. 21/I hem de kat maliki olan komşu yönünden KMK m. 18/I özelinde, bilgilendirme yükümlülüğü bulunduğu açıktır. Komşunun buna rağmen muhataba bilgi vermemesi hali ise haksız fiil sorumluluğuna yol açacaktır.

3. Muhtar ve Yardımcı Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu

Tebliğat Kanunu ve Tebliğat Yönetmeliği, muhtar başta olmak üzere ihtiyar heyeti ve meclis azaları gibi köy ve mahallenin yönetimi görevini üstlenen kişiler üzerine bazı yükümlülükler getirmiştir. Ayrıca TebK m. 52'de bu kişilerin Tebliğat Kanunu'nun uygulanması bağlamında fail ve mağduru oldukları suç fiilleri açısından TCK bağlamında kamu görevlisi niteliğinde oldukları kabul edilmiştir.

Tebliğat Kanunu'na göre muhtar, ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarının tebliğ faaliyetinde rol aldıkları hususları şu şekilde gösterebiliriz:

⁸² Yargıtay 22. HD., E. 2017/20530 K. 2019/4918 T. 4.3.2019; Yargıtay 9. HD., E. 2009/16979 K. 2011/18281 T. 16.06.2011 (Lexpera).

⁸³ Yuvalı, s. 1749; Yargıtay 12. HD., E. 2009/16458 K. 2009/25218 T. 15.12.2009 (Kazancı).

- Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina (TebK m. 21) hallerinde tebliğ evrakının tesellümü.
- Muhatabın imza edemeyeceği durumda olduğu ihtimalde, tebliğ işlemine iştirak edecek bir komşunun bulunmaması halinde tebliğ işlemine refakat etmek (TebK m. 24/V; TebYön m. 37/I).
- İlanen tebligat sürecinde, muhatabın adresinin meçhul olduğu hususunun şerh verilmesi yoluyla tespiti (TeK m. 28/II).
- Tebliğ imkansızlığı durumunda tebliğ memurunun yapacağı, muhatabın adreste bulunmama sebebi hususundaki araştırmaya yardımcı olunması (TebYön m. 30/I).

Tebligat mevzuatının öngördüğü bu yükümlülükleri yerine getirilmemesi, örneğin TebK m. 21'e göre yapılan tebligatta muhatabın adreste oturduğunun tespitine rağmen muhtarın veya belirtilen diğer görevlilerin, muhatabın kayıtlı adresinin farklı gözükmesi gerekçesiyle TebK m. 21/III hükmüne rağmen tebliğ evrakını almaktan imtina etmeleri halinde tebliğ evrakının teslim alınmaması durumunda ilgililerin uğradıkları zarar hususunda muhtarın ve sayılan diğer görevlilerin cezai sorumluluğun yanında hukuki sorumluluğu da söz konusu olabilecektir.⁸⁴

Muhtar ve ihtiyar heyetinin hukuki statüsü açısından; 442 sayılı Köy Kanunu'nda muhtarın devlet memuru olduğu açıkça belirtilmiştir (m. 10/II). Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti yönünden ise bu şekilde açık bir hüküm bulunmasa da 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun'un 18. Maddesine göre, bunlar üzerinde il ve ilçe idaresinin vesayeti bulunmaktadır. Benzer şekilde meclis azaları ile zabıta amir ve memurları da kamu görevlisi sıfatını haizdir. Bu doğrultuda, tebligat faaliyetinde bu kişilerin eylemlerinin hizmet kusuru kapsamında değerlendirilmesi ve idarenin sorumlu tutulması gerekecektir. Nitekim, yargı kararlarında da muhtarların eyleminden doğan sorumluluğun hizmet kusuruna tabi olduğu kabul edilmektedir.⁸⁵

⁸⁴ Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 197.

⁸⁵ "İstemin ileri sürülüş biçimine göre davacı; açıkça, davalı köy tüzel kişiliğinin hizmet kusuruna dayanmıştır. Davalı A.. Köyü Muhtarlığı kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet göstermekte olup eylem ve işlemleri de kamusal niteliktedir

III. SORUMLULUĞUN UNSURLARI YÖNÜNDEN ARA DEĞERLENDİRME

Tebliğ faaliyetinde muhtelif paydaşların katılımı söz konusu olduğuna kadar, muhtelif hukuki rejimler doğrultusunda hukuki sorumluluğun türü ve dayanağı tayin edilmektedir. Bununla birlikte, tebliğ çıkarılan mercilerin sorumluluğuna ilişkin İİK m. 5, HMK m. 46 vd., NotK m. 162 hükümlerinin, PTT'nin sorumluluğuna dair düzenlemelerin ve üçüncü kişilerin sorumluluğuna ilişkin kuralların temelinde haksız fiil sorumluluğu yatmaktadır.

Belirtilen doğrultuda, tebliğ faaliyetinden kaynaklanan hukuki sorumluluk rejimini, sınırlı nitelikteki istisnalar haricinde haksız fiil sorumluluğu temeline oturtmak doğru olacaktır. Böylelikle tebliğ faaliyetindeki hukuka aykırılık sebebiyle açılacak tazminat davasında mahkemenin haksız fiilin şartları olan hukuka aykırılık, zarar, kusuru ve illiyet bağı unsurları üzerinden inceleme yapılacak ve TBK'nın haksız fiile dair diğer hükümlerine başvurulacaktır. Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin unsurlarına dair yapılacak inceleme yönünden ise tebliğ faaliyetinin niteliği dikkate alınmalıdır.

A. Hukuka aykırılık unsuru

Tebliğat faaliyetinde rol alan kişilerin yükümlülükleri ve gerçekleştirmeleri gereken işlemler ilgili mevzuatta açık bir şekilde gösterilmektedir. Örneğin PTT'nin sorumluluğu yönünden, PTT personelinin Esaslar'a en uygun şekilde tebliğ işlemlerini yapmakla yükümlü olduğu yine Esaslar'da açıkça düzenlenmiştir (Esaslar, m. 93). Dolayısıyla tebliğat faaliyetinde kendisine sorumluluk yüklenen kişilerin, ilgili mevzuat hükümlerine uygun davranmaması hukuka aykırılığa sebep olacaktır.

Zarara sebep olan başlıca haller olan tebliğ yokluğu ve usulsüz tebliğde, tebliğ işleminin hukuka uygun şekilde yapılmamasına yol açan kural ihlalleri aynı zamanda haksız fiilin hukuka aykırılık unsurunu teşkil edecektir. Bu halde hukuka aykırılığın ispatı, resmî belge

ve kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. Kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan doğan zararların gideriminde idari yargı görevlidir." Yargıtay 4. HD., E. 2013/18244 K. 2014/4183 T. 11.3.2014; Yargıtay 4. HD., E. 2014/17445 K. 2015/14137 T. 3.12.2015 (Kazancı).

niteliğindeki tebliğ mazbatası (TebK m. 23; TebYön m. 35) yoluyla gerçekleştirilebilecektir. Keza tebligatın vaktinde yapılmamış olmasında hukuka aykırılık benzer şekilde tebliğ mazbatası ve ilgili resmi evrak tespit edilebilecektir.

Muhatabın tebligattan haberdar edilmemesi halinde ise her zaman hukuka aykırı bir tebliğ işlemi bulunmayacaktır. Bu durumda, zarar sebep olan hukuka aykırılık tebliğ işleminden ayrılmakta olup haliyle tebliğ mazbatası hukuka aykırılığı değil, yalnızca yükümlülük sahibini tevsik açısından (TebK m. 23/b.5, 9) işlevsel olacaktır.

Bu tür durumlarda ise hukuka aykırılığın mevcut olup olmadığının tespiti temel bir sorun olarak karşımıza çıkacaktır. Başka bir deyişle, muhataba haber verilip verilmediğinin ispat yükü kime ait olacaktır?

Genel kural olarak, TMK m. 6 gereğince (ayrıca HMK m. 190/I) tazminat talebine temel olan olgu, yani tebliğ işleminin kendisine bildirilmemiş olması hususu muhatap tarafından ispatlanmalıdır. Ancak böyle bir durumda davacı muhatap, menfi bir vakıayı ispat yükü altına girmiş olacaktır. Menfi vakıaların ispatı çoğu zaman imkân dahilinde olmamaktadır.⁸⁶ Burada da tebliğ işleminden haberdar kılınmayan muhatabın bunu doğrudan ispatı büyük oranda imkansızdır. Buna mukabil, böyle bir durumda yükümlülüğün yerine getirildiği müspet bir vakıa olup tevsik edilmesi ve ispatlanması çok daha kolaydır. Hal böyleyken, kanaatimizce bu tarz bir davada davalı olacak kişinin kanundan kaynaklı muhataba tebliğ işlemini bildirme yükümlülüğünü ispatlaması gerekmektedir.⁸⁷

B. Kusur

Kural olarak haksız fiil sorumluluğu, kusur sorumluluğudur. Tebliğ işleminden kaynaklı hukuki sorumlulukta da kusur sorumluluğu esastır. Yine kural olarak, haksız fiile uğrayan taraf, zararı ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır (TBK m. 50/I). PTT ile tebliği

⁸⁶ Umar/Yılmaz, s. 247; Oğuz Atalay, Medeni Usul Hukukunda Menfi Vakıaların İspatı, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2001, s. 123.

⁸⁷ Karş. Üstündağ, Yargılama, s. 616; Atalay, s. 132; Abdurrahim Karslı, Medeni Muhakeme Hukuku, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 521.

çıkaran merciin kusuru açısından yine tebliğ mazbatası, kusurun belirlenmesinde temel dayanağı teşkil edecektir.

Kusur ölçüsü yönünden kanunda herhangi bir açık düzenleme mevcut değildir. Kural olarak ağır ya da hafif ihmal fark etmeksizin, her türlü kusurdan sorumluluk doğacaktır.⁸⁸ İcra memuru özelinde, İİK m. 5'te bahsedilen kusur halinden *"normal niteliklere sahip bir icra memurundan beklenmeyecek şekilde işlem veya eylem yapmış olmasının"* anlaşılması gerektiği kabul edilmektedir.⁸⁹

Kazai tebligat açısından ise HMK m. 46 çerçevesinde sorumluluğa gidilmesi için hâkimin kastı veya ağır kusurunun varlığı aranmaktadır.⁹⁰ Bu halde, kazai tebligat işleminden dolayı Devletin sorumluluğuna gidilmesi için, icra tebliğlerine nazaran kusur oranının yüksek şekilde belirlendiğini söylemek gerekmektedir.

Tebliğ evrakını alan ya da tebliğ işlemi kendisine bildirilen kişinin (komşu, kapıcı, yönetici) muhataba haber vermeme yükümlülüğündeki kusuru yönünden ise ayrı bir inceleme yapılması gerekmektedir. Öncelikle, yukarıda belirtildiği üzere bu kişilerle muhatap arasında sözleşme ilişkisinin varlığı söz konusu olabilecektir. Böyle bir durumda ise kural olarak kusurun yokluğunun, zarar veren tarafından ispatlanması gerekir (TBK m. 112). Örneğin yöneticinin kat malikini tebliğ işleminden haberdar etmediği durumda, yöneticinin kusursuzluğunu ispatlaması gerekecektir.

⁸⁸ Başak Baysal, Haksız Fiil Hukuku, İstanbul 2019, s. 66; İcra memurunun sorumluluğu yönünden bkz. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 99.

⁸⁹ "Bu anlatımdan hareketle icra dairesi görevlilerinin kusurlu olmalarından anlaşılan da normal niteliklere sahip bir icra müdüründen (veya memurundan) beklenmeyecek şekilde işlem veya eylem yapmış olmasıdır. İcra müdürü açık kanun hükmüne aykırı hareket etmiş, ilgilileri kayırıp, düşmanlıkla davranmış, icra dosyasında olmayan bir nedene dayalı hareket etmiş, icra tutanaklarını değiştirmiş veya gerçeğe aykırı düzenlemiş, verilen veya vaat edilen menfaat karşılığında hareket etmiş, görevini ihmal veya var olan yargı kararına aykırı hareket etmişse kusurlu sayılır." Yargıtay HGK., E. 2019/809 K. 2022/708 T. 24.5.2022; Postacıoğlu, İcra, s. 40; Kuru, El Kitabı, s. 99.

⁹⁰ Taş, s. 68.

C. Zarar

Tebliğ işleminden kaynaklı sorumluluk davasında davacı tarafın zararının varlığını somut bir şekilde ortaya koyması gerekmektedir. Zira tebligat faaliyeti kapsamındaki her kusurlu eylem ve işlemin tazminat davasına konu edilmesi mümkün değildir. Öte yandan zarar tutarının tam olarak tespiti mümkün değilse mahkemece hakkaniyete uygun bir tazminat belirlenmelidir (TBK m. 50/II).

Burada tazmini talep edilebilecek zarar kural olarak maddi zarardır. Manevi zarar tazmini için ise ancak, sorumluluğa sebep olan eylemin TBK m. 58 kapsamında, kişilik haklarının zedelenmesi ölçüsünde olması gerekmektedir. İsviçre’de mehz kanun SchKG’nin Art. 5/IV hükmüne göre icra memurunun hukuka aykırı eyleminin ağırlığına göre manevi tazminat istenebileceği düzenlenmiştir. Nitekim Türk Hukukunda da haksız haciz işlemi başta olmak üzere, icra memurunun hatalı işlemlerinden dolayı, kusurun ağırlığı ikinci planda bırakılarak manevi tazminat isteminde bulunulabileceği kabul edilmektedir.⁹¹ Tebliğ işlemi özelinde; Yargıtay’ın bir kararında usulsüz tebliğ işleminin kişilik haklarını ihlal ettiğinin ve icra memurunun kötü niyetli olduğunun ispatlanmaması nedeniyle manevi tazminat isteminin reddedildiği görülmektedir.⁹² Bunun yanında, özellikle tebligat hilesinin ya da muhataba doğrudan zarar verme kastının olduğu (örneğin komşunun kasten muhataba tebliğ işlemi bildirmemesi) söz konusu olduğu hallerde kişilik hallerde manevi tazminata karar verilmesi söz konusu olmalıdır.

⁹¹ Berkin, s. 228; Demir Saldırım, s. 84; Nejat Aday, “Haksız Haciz Sebebiyle Kişilik Hakkı İhlalinin Hukuksal Sonucu Olarak Manevi Tazminata Hükmedilmesinin Şartları ve Konuya İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, *Hasan Kalyoncu Üniversitesi HFD*, 2016/1, s. 70 (s.61-82); Serpil Işık, “İcra İflas Dairesi Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu Kapsamında Zarar Görenin Kusurlu İşlemi İptal Ettirme İmkânını Kullanmamasının Etkisi”, *İHM*, 2021, C. 79, S. 4, s. 1191 (s.1169-1229); Uyar, s. 379. Aksi yönde Kuru, *El Kitabı*, s. 100.

⁹² “Somut olayda davacı, usulsüz tebligat üzerine kesinleştirilen icra takibi sonucunda dava konusu taşınmazın icra yoluyla satışına neden olunması nedeniyle manevi tazminat isteminde bulunmuştur. Tazminata konu edilen eylem kişilik haklarına saldırı niteliğinde olmadığından ve davacının manevi tazminat isteminin dayanağında icra memurlarının kötüniyetli olduğu hususu ispat edilmediğinden manevi tazminata hükmedilmesi de doğru görülmemiştir.” Yargıtay 4. HD 4.3.2020 T. 2018/944 E. 2020/1070 K. (Kazancı); Yargıtay 4. HD 11.10.1994 T. 2588/8350 K. (Uyar, s. 397).

D. İlliyet Bağı

Son olarak, tebliğ faaliyetindeki kusurlu eylem ya da ihmal ile ortaya çıkan zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Başka bir deyişle muhatap veya başka bir zarar görenin tazminini istediği zarar, tebliğ faaliyetin kapsamında gerçekleşen hukuka aykırılıktan kaynaklanmalıdır. Örneğin, ödeme emrinin usulsüz tebliği nedeniyle borca itiraz edemeyen ve ancak malvarlığı üzerine haciz tatbik edildikten sonra işleminden haberdar olan muhatabın, haksız hacizden dolayı uğradığı zarar ile tebliğ usulsüzlüğü arasında illiyet bağı bulunmaktadır.

Tebliğat faaliyeti açısından, ilerde değinileceği üzere usulsüz tebliğ (ya da tebliğ yokluğuna) karşı müracaat edilmemesinin, böylelikle hukuka aykırılığın düzeltilmesi imkanına başvurulmamasının, zarar ile hukuka aykırı işlem arasındaki illiyet bağı ortadan kaldırılabileceği söylenebilecektir.

IV. SORUMLULUĞA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

A. Müteselsil Sorumluluk

Tebliğat faaliyetinden kaynaklı zarar bazı durumlarda sürecin birden fazla tarafının kusurları neticesinde gündeme gelebilecektir. Merciiin, hatalı bir şekilde ilk seferde muhatabın bilinen adresine tebliğat yapılmaksızın doğrudan muhatabın MERNİS adresine TebK m. 21/II şerhiyle tebliğat çıkarması örneğinde, aynı zamanda tebliğ memurunun adrese gitmeden yani muhatabın adreste olup olmadığını araştırmadan doğrudan tebliğ evrakını muhtara teslim etmesi halinde hem tebliği çıkaran merciiin hem de PTT'nin sorumluluğu bulunmaktadır.

Bu halde, TBK m. 61 hükmü birden fazla kişinin tebliğ faaliyeti sırasında kusurlu eylemde bulunması halinde müteselsil sorumluluğa işaret etmektedir:

“Madde 61- Birden çok kişi birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu oldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır.”

Genel olarak, tebliğ faaliyetindeki kusurlu eylemlerin haksız fiil sorumluluğu kurallarının çerçevesinde ele alındığını yukarıdaki ara

değerlendirme kısmında ifade etmiştik. Öte yandan, TBK m. 61 hükmü, sorumluluğun sebebine önem atfetmeksizin, birden çok kişinin birlikte bir zarar verilmesinin söz konusu olduğu durumda müteselsil borçluluğun mevcut olacağını kabul etmektedir⁹³. Örneğin, tebliğ memurunun TebK m. 13 hükmüne aykırı olarak muhatap tüzel kişinin kanuni temsilcisinin adresteki varlığını araştırmaksızın doğrudan çalışana tebliğ evrakını teslim ettiği, çalışanın da tebliğ evrakını tüzel kişinin kanuni temsilcisine vermediği, böylece muhatabın tebliğ işleminden haberdar olmadığı ihtimalde PTT'nin sorumluluğu haksız fiile, çalışanın sorumluluğu sözleşmeye dayanacaktır. Ancak her ikisi de TBK m. 61 gereğince müteselsil sorumlu olacaktır. Bu bağlamda, teselsül için sorumluların ortaklaşa eylemde bulunması şart değildir.⁹⁴ Kaldı ki böyle bir durumda zararın merkezinde yer alan tebliğ işlemini bir bütün olarak değerlendirmek doğru olacaktır.

Tebliğ faaliyeti kapsamında müteselsil sorumluluk çeşitli şekillerde gündeme gelebilmektedir. Muhatabın adresini bilerek yanlış beyan eden tebliğ isteyen ile kanuna aykırı şekildeki talebe göre tebligat çıkaran merciin durumu buna örnektir.⁹⁵ Bunun dışında, yukarıda zikrettiğimiz⁹⁶ ve eleştirdiğimiz Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 08.03.2022 tarihli kararındaki görüş benimsenirse, tebliğ memurunun eyleminden doğan zarar nedeniyle her ihtimalde tebliği çıkaran merciin, ekseriya icra dairesi ve mahkemenin müteselsil sorumluluğu meydana gelecektir.

⁹³ Eren, s. 917; Baysal, Haksız Fiil, s. 612-613; Ayşenur Şahin, Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 107.

⁹⁴ Eren, s. 917, Oğuzman/Öz, C.II, s. 301; Baysal, Haksız Fiil, s. 614; Şahin, s. 108.

⁹⁵ "Kanuna aykırı tebligat talebini kabul ederek ona göre işlemleri tamamlayan icra müdürünün İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesi kapsamında kusuru söz konusu olup davalı ... da bundan doğan zarardan sorumludur. Şu hâlde, dosya kapsamı da gözetilip davacı zararını tespit edilerek lehine uygun miktarda maddi tazminata karar verilmesi gerekirken, maddi tazminat talebinin de reddedilmesi usul ve yasaya uygun düşmemiş ve kararın bozulması gerekmiştir." Yargıtay 4. HD., E. 2016/876 K. 2018/785 T. 12.2.2018; "Bu halde; davalı avukatın sorumluluğu da müteselsil sorumluluk ilkeleri kapsamında değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yanlışlıklarla değerlendirme ile bu davalı yönünden istemin reddine karar verilmesi doğru bulunmamış ve kararın bozulması gerekmiştir." Yargıtay 4. HD E. 2016/7234 K. 2016/10359 T. 24.10.2016 (Lexpera).

⁹⁶ Yargıtay HGK., E. 2017/1436 K. 2022/267 T. 8.3.2022 (Bkz. dn. 47).

Tebliğ faaliyeti kapsamında müteselsil sorumluluğun gündeme gelmesi durumunda TBK m. 62 gereğince, kendi kusur oranından fazlasını ödeyen tarafın iç ilişki kapsamında diğer sorumlulara rücu imkânı olacaktır.

B. Birlikte (Müterafik) Kusur

Tebliğat faaliyeti kapsamında hukuki sorumluluğa sebep olan hallerde zarar gören tazminat talebinde bulunması maddi hukuk kurallarının gereğidir. Bununla birlikte, söz konusu hukuka aykırılıklara karşı esas takip edilmesi gereken hukuki imkanlar, ilgili şekli hukuk alanının kapsamında yer almaktadır. Tebliğ yokluğu ile tebligat hukukuna özgü sakatlık hali olan usulsüz tebliğin öncelikle ilgili merci nezdinde ileri sürülmesi ve buna göre hukuki imkanların tüketilmesi gerekmektedir.

Tebliği çıkaran merciler (mahkeme, icra dairesi vb.) ile PTT'nin hukuki sorumluluğu yönünden, muhatabın öncelikle tebliğ yokluğu ya da usulsüz tebliğ işlemine karşı gerekli müracaatı yapmasına ilişkin özel bir şart aranmamaktadır. Örneğin İİK m. 5'te bu şekilde bir düzenleme mevcut değildir. Buna mukabil, muhatabın bu şekilde bir müracaatta bulunmaması, aynı zamanda TBK m. 52/I kapsamında birlikte yani müterafik kusurlu olarak değerlendirilmesine, ya da zarar ile hukuka aykırı tebliğ işlemin arasındaki illiyet bağının kesilmesine⁹⁷ yol açacaktır. Zira zarar görenin, zararın doğumuna ve artmasına katkıda bulunan davranışta bulunmama yönündeki yükümlülüğü,⁹⁸ burada da mevcuttur:

“Madde 52/I- Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir.”

Şekli hukuk yönünden müterafik kusur meselesi, esas olarak icra memurunun sorumluluğu bahsinde ele alınmaktadır. İcra memurunun sorumluluğu açısından, zarar görenin şikâyet yoluna başvur-

⁹⁷ Eren, s. 867 vd.; Oğuzman/Öz, C.2, s. 123.

⁹⁸ Başak Baysal, Zarar Görenin Kusuru (Müterafik Kusur), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 30; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 594.

mamuş olmasının tazminat istemini mutlak olarak ortadan kaldırıp kaldırmayacağı hususu tartışılmaktadır. Bu konudaki hâkim görüş, imkan dahilindeyken memur işlemine karşı şikâyet yoluna başvurulmuş olmamasının icra memurunun işlemi ile zarar arasındaki illiyet bağıni keseceğini, bu itibarla İİK m. 5 çerçevesinde tazminat hakkını ortadan kaldırdığını kabul etmektedir.⁹⁹ Aksi yöndeki görüş ise, zarar gören kişinin kusurunun icra memurunun sorumluluğunu mutlak suretle ortadan kaldırmayacağını, zarar görenin kusurunun ağırlığına göre tazminatta indirim yapılması ile iktifa edilebileceğini savunmaktadır.¹⁰⁰

Kanaatimizce, burada öncelikle TBK m. 52/I'den yola çıkarak değerlendirme yapmak doğru olacaktır. İlke olarak tazminatın indirilmesi ya da ortadan kaldırılması hâkimin takdirine bırakılmıştır. Bununla birlikte, zarar görenin fiili ya da ihmali, zarar ile hukuka aykırı eylem (usulsüz tebliğ işlemi) arasındaki illiyet bağıni ortadan kaldıracak derecede olabilir.¹⁰¹ Nitekim, muhatabın, şikâyet yoluyla usulsüz tebliği dermeyeran ederek ilgili işlemi iptal ettirme imkanını kullanmamasının esas olarak zarara sebep olduğunu, bu durumda tazminat talebinin reddedilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.¹⁰² Bununla birlikte, özellikle muhatabın usulsüz tebliği öğrenmesinden önce hali hazırda zarara uğramış olduğu ihtimalde, usulsüzlüğe karşı müracaatın zararı ortadan kaldırmaya elverişli olmayacağı düşünülerek, böyle bir durumda öncelikle işlemin iptali yoluna gidilmemesinin illiyet bağıni etkilemeyeceğini söylemek gerekmektedir. Bu bağlamda, sorumluluğun şart-

⁹⁹ Berkin, s. 234-235; Postacıoğlu, İcra, s. 41-42; Saim Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 2004, s. 41; Kuru, El Kitabı, s. 100; L. Şanal Görgün/Levent Börü/Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayınlar, Ankara 2022, s. 16; Uyar, s. 377.

¹⁰⁰ Mustafa Reşit Belgesay, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 1945, s. 54; Demir Saldırım, s. 82-83; Serpil Işık, s. 1217.

¹⁰¹ Eren, s. 868 vd.; Oğuzman/Öz, C.2, s. 123.

¹⁰² “Şu durumda; davacı takip borçlusuna kıymet takdir raporunun ve satış ilanının tebliğine ilişkin yurtdışı tebligatın usulüne uygun olduğunun ve satış tarihinden önce icra dosyası ile satıştan haberdar olan davacı borçlunun, ihalenin feshi davası açmaması nedeniyle satışın kesinleşmesine neden olduğunun ve zararın doğmasında ağır kusurunun bulunduğu kabulü gerekmekte olup artık icra memurunun hatalı eylemi ile meydana gelen zarar arasında illiyet bağı kurulamaz. Bu nedenlerle maddi tazminata hükmedilmesi doğru değildir” Yargıtay 4. HD E. 2018/944 K. 2020/1070 T. 04.03.2020 (Kazancı).

ları mevcudiyeti yönünden somut olay özelinde inceleme yapılması gerekmektedir.

Nitekim konuyla ilgili olarak, HMK'nın Hükümet Tasarısında bulunan ve hâkimin davranışından zarar gören kişinin ilgili hukuki yollara başvurmamış olmasının, tazminat davası açılmasına engel olacağına dair m. 51/II hükmü,¹⁰³ *"kanun yollarına başvurulmamış olmasına rağmen sorumluluk davasının koşullarının oluşmuş olması halinde davanın açılmaması hak arama özgürlüğüyle bağdaşmaz"* gerekçesiyle Adalet Komisyonu tarafından tasarıdan çıkarılmıştır.

Bu ihtimalin haricinde de zarar gören muhatabın birlikte kusuru söz konusu olabilir. Örneğin NHK m. 50 gereğince adresini bildirmeyen muhataba, yeterli araştırma yapılmaksızın adresi meçhul olarak belirlenip usulsüz şekilde ilan tebligat yapılması durumunda usulsüz tebligatı gerçekleştiren mercii ile, adres bildirme yükümlülüğüne riayet etmeyen muhatabın da kusuru bulunacaktır. Böyle bir durumda kanaatimizce zarar görenin kusuru, illiyet bağıni kesecek ölçüde olmayacağından kusur oranına göre tazminatta indirim yapılabilecektir. Benzer şekilde tebellüğden imtina eden muhatap açısından da bizce birlikte kusur hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

C. RÜCU İLİŞKİSİ

Tebliğat işlemindeki hukuka aykırılık nedeniyle sorumlu kişinin tazminata mahkûm edilmesi durumunda, TBK'nun ilgili hükümleri (bkz. TBK m. 73) yanında, özel kanun hükümleri çerçevesinde tazminat ödeyen tarafın, sorumlu olan diğer kişilere rücu etmesi gündeme gelebilecektir.

Konuyla ilgili olarak, rücu ilişkisinin iki temel şekilde ortaya çıkabileceğini söyleyebiliriz. Birincisi, yukarıda da değindiğimiz müteselsil sorumluluk çerçevesinde iki tarafın, örneğin hem PTT'nin hem de tebliğ isteyen tarafın tazminata mahkûm edildiği ihtimalde,¹⁰⁴ tazminatı ödeyen tarafın diğer sorumluya karşı TBK m. 73 gereğince, kusur oranına istinaden rücu imkânı bulunacaktır.

¹⁰³ "Zarara uğrayan kişi, hukukî yollara başvurmak suretiyle zararın doğmasını önleme imkânı bulunmasına rağmen bu yola gitmemiş ise tazminat talep edemez."

¹⁰⁴ Yargıtay 4. HD., E. 2016/876 K. 2018/785 T. 12.2.2018 (Kazancı).

İkinci olarak ise, tebliğ işleminden dolayı Devletin sorumlu tutulduğu hallerde, bilhassa kazai tebligatta HMK m. 46/III; icra tebliğlerinde İİK m. 5 hükümleri çerçevesinde Devletin, kusurlu bulunan görevlilere (hâkim ve icra memuru) rücu hakkı özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Benzer şekilde, personelinin kusurundan dolayı PTT'nin ödediği tazminat nedeniyle, PTT'nin de personeline genel hükümler çerçevesinde rücu hakkı bulunmaktadır.¹⁰⁵

D. Zamanaşımı

Tebliğ faaliyetinden dolayı uğranılan zararın tazminine dair taleplere ilişkin zamanaşımı açısından genel nitelikte bir hüküm yürürlükte değildir. Bununla birlikte, sorumlu olan kişiye göre zamanaşımına dair özel düzenlemelerin mevcut olduğunu ve zarardan sorumlunun niteliğine göre ilgili zamanaşımı hükmünün uygulama alanı bulacağını ifade edebiliriz.

Tebliğ çıkaran mercii yönünden; icra tebliğlerinde, 818 sayılı Kanun'un haksız fiil zamanaşımına dair düzenlemesinden (m. 60/I) mülbhem İİK m. 7/I hükmü gereğince tazminat talebi, zarar gören tarafın zararı öğrendiği günden bir sene ve her halde zarar ve ziyayı mucip fiilin vukuundan on sene geçmesiyle zamanaşımına uğrayacaktır. İdari tebligat yönünden, İYUK m. 13'teki tam yargı davası açılmasına ilişkin sürelerle riayet edilmesi gerekmekte olup bu süreler zamanaşımı süresi niteliğinde değildir. Kazai tebligat açısından ise, hâkimin faaliyetinden kaynaklı hukuki sorumluluğa dair HMK m. 46 vd. hükümlerinde ve 93/A maddesinin ilgasıyla beraber 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda zamanaşımına ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Aynı şey, noterlerin hukuki sorumluluğu açısından da söz konusudur. Bu bağlamda kazai tebligat ile noterlerin tebliğ faaliyetinden kaynaklı zararlar açısından TBK m. 72'deki haksız fiil zamanaşımı düzenlemesi uygulanacaktır.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinde Çalıştırılacak İdari Hizmet Sözleşmeli Personel Hakkında Yönetmelik: Madde 17/3- Personelin kastı, kusuru veya ihmali sonucu PTT'nin mal, para ve para hükmündeki değerlerinin zarar görmesi durumunda, bu zararın ilgili personelden tahsili esastır. Zararın tazmininde genel hükümler uygulanır.

¹⁰⁶ Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, Medeni Usul Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s. 131; Kurt, s. 108.

“MADDE 72- Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve herhâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır.”

Tebliği gerçekleştiren merci olan PTT'nin hukuki sorumluluğu yönünden ise PHK m. 29/III'te özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre PTT'nin sorumluluğundan kaynaklı talepler için kural olarak bir yıllık zamanaşımı söz konusudur:

“Madde 29/III- PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkı faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yılın sonunda zamanaşımına uğrar. Bu süre, PTT'ye başvuru ile kesilir ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlar. Bu süre yeni bir başvuru ile tekrar kesilmez.”

Tebliğ isteyen ile tebliğ faaliyetinde yer alan üçüncü kişilere yöneltilecek tazmin taleplerinde, özel bir düzenleme bulunmadığından dolayı talep eden ile zarar veren kişi arasındaki hukuki ilişkinin mahiyetine göre zamanaşımı süresi tayin edilecektir.

Zamanaşımı açısından dikkat edilmesi gereken bir husus, ceza zamanaşımının uygulanma ihtimalidir. TBK m. 72/I, c.2 ve İİK m. 7/II'de ifade edildiği üzere, zarara konu olan eylem için ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngörmesi halinde ceza zamanaşımı tatbik edilecektir. TebK m. 52 hükmü, kanunu tatbikle görevli kişilerin işledikleri suçlar yönünden TCK uyarınca, kamu görevlisi olarak değerlendirilecekleri açıkça ifade edilmiştir. Bunun dışında, TebK m.53-56'da düzenlenen suçlar ile örtüşen hukuka aykırı eylemlerden kaynaklı tazminat davalarında da TCK m. 66'daki dava zamanaşımı süreleri uygulanacaktır. Öte yandan, TBK m. 72/I, c.2'de belirtilen olağanüstü zamanaşımı yalnız TCK'da düzenlenenler değil, diğer tüm kanunlarda yer alan suçlar açısından söz konusu olmaktadır.¹⁰⁷ Özellikle, tebliğ isteyen ile üçüncü kişilerin hukuki sorumluluğuna sebep olan hallerin çoğunluğunun aynı zamanda TebK m. 53-56'da suç olarak düzenlenen fiillerle örtüştüğü dikkate alındığında, birçok olayda ceza zamanaşımına başvurulacağını söylemek mümkündür.

¹⁰⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 722, dn. 4b; Oğuzman/Öz, C. 2, s. 77; Bay-sal, Haksız Fiil, s. 635.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tebliğat faaliyeti hem tebliğ işleminin konusunun hem de tebliği çıkaran mercilerin çeşitliliği sebebiyle son derece kapsamlı bir alana nüfuz etmektedir. Bundan dolayı, tebligat işlemindeki hukuka aykırılıktan dolayı uğranılan zararın tazmini konusunu tekdüze şekilde ele almak mümkün değildir. Mevcut durum itibarıyla, tebliğ işlemiyle bağlantılı hukuki sorumluluk rejiminde, haksız fiil sorumluluğuna dair kurallar genel çerçeveyi oluşturmaktadır. Bununla birlikte sorumluluk rejimi, sorumlu olan kişinin niteliğine ve zarar görenle arasındaki hukuki ilişkiye göre farklı kanuni kaynaklardan beslenmektedir.

Benzer şekilde, Tebligat Kanunu'nda cezai sorumluluğun aksine hukuki sorumluluğa dair pozitif bir düzenlemeye yer verilmemesi hatta mevcut bir kanun hükmüne atıf yoluyla dahi hukuki sorumluluktan bahsedilmemesi de konuyu toplu ve sistematik bir şekilde incelemeyi ciddi ölçüde zorlaştırmaktadır. Belki de konuya Tebligat Hukuku kitaplarında ayrı bir başlık altında yer verilmemesi yahut bugüne kadar konuyu ilmi nitelikte, sistematik bir şekilde ele alan bir monografinin ya da makalenin yazılmaması da bu zorluktan kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte, bizce Tebligat Kanunu'nda hukuki sorumluluğa dair bir düzenlemeye yer verilmemiş olması bir eksiklik olmadığı gibi kanaatimizce (özellikle kusura bağlı sorumluluk yönünden) bu tür bir düzenleme yapılmasını önermek de doğru değildir. Zira, yukarıda açıklamaya çalıştığımız ölçüde tebliğ işlemlerinden doğan zarardan, işlemi ifaya memur edilmiş kişiler kadar sürece dolaylı olarak dahil olan üçüncü kişilerin de sorumlu tutulması ihtimal dahilindedir. Üstelik, sorumluluğun sınırlarının kişi bakımından çizilmesi de her olayda aynı şekilde kolay olmayacaktır. Özellikle, ortaya koyduğumuz üzere yalnız Tebligat Kanunu'nu tatbika memur edilmiş kişiler, ezcümle tebliğ çıkaran merciler, PTT ve diğer kamu görevlileri değil, süreçte resmi bir rolü olmayan üçüncü kişiler de tazminat talepleri ile karşılaşabileceklerdir.

Bu noktada kanuni düzenleme vasıtasıyla, tebliğ işlemlerinden dolayı, en azından usulsüz tebligat özelinde kusursuz sorumluluk rejimi teessüs edilmesi değerlendirilebilecek bir düşüncedir.¹⁰⁸ Ancak bu

¹⁰⁸ Kurt Konca, s. 363.

şekilde bir düzenleme yapılması önünde de bazı engeller bulunmaktadır. PTT'nin tebliği çıkaran merciden bağımsızlığını bu engellerin başında saymak gerekmektedir. Ayrıca, böyle bir durumda zarar sebep olan işlemin tespitine dair de sorunlar çıkacaktır. Zira zarara yol açan, tebligatın kendisinden ziyade tebliğe konu işlem olmaktadır.

Hülasa, yukarıda belirttiğimiz hususlar doğrultusunda, tebliğ işlemlerinden kaynaklı hukuki sorumluluk rejimine dair mevzuat düzeyinde bir düzenleme yapılmasını önermek yerine, ortaya koymaya çalıştığımız bu fotoğraf üzerinden tebliğ işlemlerinden sorumluluk rejiminin ana hatlarına dair tespitlerde ve yorumda bulunmakla iktifa etmiş bulunmaktayız.

Kaynakça

Kitaplar

- Akcan Recep/Albayrak Hakan, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Alangoya H. Yavuz/Yıldırım M. Kâmil/Deren-Yıldırım Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. Baskı, Alkım Yayınevi, İstanbul, 2009.
- Albayrak Hakan, Tebligat Hukuku, Ankara, 2021.
- Arslan Ramazan, Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, S Yayınları, Ankara, 1989.
- Arslan Ramazan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 1977.
- Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder /Taşpınar Ayvaz Sema/Hanağası Emel, Medeni Usul Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- Atalay Oğuz, Medeni Usul Hukukunda Menfi Vakıaların İspatı, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2001.
- Atalı Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan Ersin, Medeni Usul Hukuku, 7. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2024.
- Atalı Murat/Ermenek, İbrahim/Üçüncü S. Hilal, Tebligat Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Baysal Başak, Haksız Fiil Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019 (Haksız Fiil).
- Baysal Başak, Zarar Görenin Kusuru, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Belgesay Mustafa Reşit, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 1945.
- Bilge Necip/Önen Ergun, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978.
- Budak Ali Cem/Karaaslan Varol, Medeni Usul Hukuku, 5. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022.

- Deliduman Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- Demir Saldırım Sibel, İcra Müdürünün Davranış ve İşlemlerinden Doğan Hukuki Sorumluluk, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.
- Görgün L. Şanal Görgün/Börü Levent Börü/ Kodakoğlu Mehmet, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022.
- Gözler Kemal, İdare Hukuku Cilt I-II, 3. Baskı, Ekin Basın Yayım Dağıtım, Bursa, 2019.
- Günday Metin, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2015.
- Hanağası Emel/ Özekes Muhammet, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013.
- Karslı Abdurrahim, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Karslı Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2020.
- Koç Evren, Medeni Usul Hukuku Kapsamında Usuli İşlemlerde İrade Bozuklukları, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2022.
- Koç Evren, Tebligat Hukuku, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2023 (Tebligat).
- Kren-Kostkiewicz Jolanta, SchKG Kommentar Schuldbetreibungs Und Konkursgesetz Mit Weiteren Erlassen (SchKG), 20. Edition, Zurich 2020.
- Köksal Mehmet, Tebligat Hukuku Şema Kitap – Ders Kitabı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- Kurt Konca Nesibe, Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- Kuru Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt I- V, 6. Baskı, Demir Demir, İstanbul 2001 (Hukuk Muhakemeleri Usulü).
- Kuru Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013 (El Kitabı)
- Moroğlu Erdoğan/Muşul Timuçin, Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990.
- Muşul Timuçin, Tebligat Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2018 (Tebligat).
- Namlı Mert, Türk ve Fransız Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2014.
- Oğuzman M. Kemal/Öz M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1-2, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- Özbay İbrahim/Okumuş Nagehan/Yalın Bedriye Tuğçe, Tebligat İhlalleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- Özbay İbrahim/Yardımcı Taner Emre, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Pekcanıtez Hakan/Erdönmez Güray, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017 (Pekcanıtez Usul).
- Pekcanıtez Hakan/Simil Cemil, İcra-İflas Hukukunda Şikayet, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017.

- Postacıoğlu İlhan E., İcra Hukuku Esasları, 4. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1982 (İcra)
- Postacıoğlu İlhan E., Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1975 (Usul).
- Şahin Ayşenur, Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Tan Turgut, İdare Hukuku, 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.
- Taş Meryem, Hâkimin Hukuki Sorumluluğu, Ankara 2019.
- Tekinay Selahattin Sulhi/Akman Galip Sermet/Burcuoğlu Haluk/Altop Atilla, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993.
- Umar Bilge/Yılmaz Ejder, İsbat Yükü, Kazancı Hukuk Yayınları, 2. Bası, Büyükçekmece, 1980.
- Uyar Talih, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Cilt 1, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.
- Üstündağ Saim, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 2004 (İcra).
- Üstündağ Saim, Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2000 (Yargılama).
- Yılmaz Ejder, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
- Yılmaz Ejder/Çağlar Tacar, Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2013.

Makaleler

- Aday Nejat, "Haksız Haciz Sebebiyle Kişilik Hakkı İhlalinin Hukuksal Sonucu Olarak Manevi Tazminata Hükmedilmesinin Şartları ve Konuya İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi", *Hasan Kalyoncu Üniversitesi HFD*, 2016/1, s.61-82.
- Akcan Recep, "İcra İşlerinde Tebligat", *SÜHFD*, 1999, S.1-2, s.63-95.
- Akkan Mine, "Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat", *Legal MİHDER*, 2018, C. 14, S. 39, s.23-90.
- Alp Nihat Seyhun, Yargıtay Kararları Işığında Konut Kapıcıları ve Bunların Fazla Çalışması, *AkdHFD*, 2020, S.2, s.251-301.
- Aras Aslı, "Davada veya İcra Takibinde Usulsüz Tebligatın Re'sen Dikkate Alınması Gerekliliği", *TBBD*, 2022, S. 158, s. 191-211.
- Belgin Güneş Derya, "Tebliğ Yokluğu", *İÜHFM*, 2016, C. 71, S.1, s. 221 - 231
- Berkin Necmeddin, "Cebri İcra Faaliyetinden Sorumluluk", *İÜHFM*, 1974, S.1-4, s.217-241.
- Bohnet François/Brügger Nicolas, La Notification En Procedure Civile Suisse, *ZSR*, 2010/I, s. 291-334.
- Börü Levent, "Elektronik Tebligat", *Hacettepe HFD*, 2020, C. 10, S.1, s. 183-225.
- Çelik Celil, "Tebligat Hukukuna İlişkin Pratik Bilgiler", *İBD*, 2018, S. 5, s.48-102.
- Işık Melih, "Tebligatın Yokluğu ve Usulsüz Tebliğ", Olaylarla Tebligat Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

- Işık Serpil, "İcra İflas Dairesi Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu Kapsamında Zarar Görenin Kusurlu İşlemi İptal Ettirme İmkânını Kullanmamasının Etkisi", *İHM*, 2021, C. 79, S.4, s.1169-1229.
- Karmuş Enver, "Usulsüz Tebligat ve Memurun İşleminde İcra Müdürünün Sorumluluğu", *İBD*, 2007, S.1, s. 53-73.
- Kurt Leyla Müjde, "Noterlerin Hukuki Sorumluluğu", *Gazi Üniversitesi HFD*, 2014, S.2, s. 85-118
- Küçük Alper Tunga, "İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler", *İÜHFM*, 2016, C. 71, S.1, s. 305-329.
- Meriç Nedim, "Tebligat Çıkaracak Merciler", Olaylarla Tebligat Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Muşul Timuçin, "Vekil ile Yürütülen Dava veya İcra Takiplerinde Tebligatın Vekil Yerine Müvekkil Adına Çıkarılmasının Hukuki Sonuçları", İcra ve İflas Hukuku ile İlgili Makaleler Hukuki Mütalaalar ve Bilirkişi Raporları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.79-89.
- Öztoprak Sezin, "6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile Yeniden Yapılandırılan Posta Hizmetleri Teşkilatı", *PTT A.Ş."*, *ABD*, 2014, S.2, s. 375-394
- Tahiroğlu Fatih, "Tebligat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler", *İÜHFM*, 2016, C. 71, S.1 s. 389-396.
- Yuvalı Ertuğrul, "Türk İş Hukukunda Konut Kapıcıları", *Legal İHSGHD*, Y. 2017, S. 56, s. 1741-1771.

Mahkeme Kararları

- AlİHM, Platakou/Yunanistan, Başvuru No: 38460/97, T. 01.01.2001.
- AYM 22.12.1994 T. 1994/70 E. 1994/65 K.
- AYM BB, Züliye Öztürk, B. No: 2014/1734, 14/9/2017
- Danıştay İDDK., E. 2020/1240 K. 2020/2033 T. 2.11.2020.
- Yargıtay CGK., E. 2001/164 K. 2001/225 T. 23.10.2001.
- Yargıtay 11. CD., E. 2012/28025 K. 2013/3446 T. 04.03.2013.
- Yargıtay İBBGK., E. 2019/2 K. 2020/3 T. 20.11.2020.
- Yargıtay İBHKG 1937/7 E. 1940/75 K. T.10.07.1940.
- Yargıtay HGK E. 2002/8860 K. 2003/344 T. 16.1.2003.
- Yargıtay HGK E. 2003/442 K. 2003/445 T. 02.07.2003.
- Yargıtay HGK., E. 2014/371 K. 2014/675 T. 21.5.2014.
- Yargıtay HGK., E. 2017/2330 K. 2021/876 T. 29.6.2021.
- Yargıtay HGK., E. 2017/1436 K. 2022/267 T. 8.3.2022.
- Yargıtay HGK E. 2019/4-753 K. 2022/640 T. 17.5.2022.
- Yargıtay HGK., E. 2019/809 K. 2022/708 T. 24.5.2022.
- Yargıtay 1. HD, E. 2013/21354 K. 2014/9892 T. 14.05.2014.
- Yargıtay 2. HD E. 2006/18513 K. 2007/13729 T. 17.10.2007.
- Yargıtay 2. HD 2016/3638 E. 2016/4779 K. T. 10.03.2016.

- Yargıtay 3. HD., E. 2014/4381 K. 2014/16624 T. 16.12.2014.
- Yargıtay 4. HD 2588/8350 K. T. 11.10.1994
- Yargıtay 4. HD 2002/8860 E. 2003/344 K. T.16.01.2003.
- Yargıtay 4. HD E. 2008/4758 K. 2009/1513 T. 3.2.2009.
- Yargıtay 4. HD., E. 2011/5727 K. 2011/6980 T. 15.06.2011.
- Yargıtay 4. HD E. 2012/15085 K. 2013/14203 T. 12.9.2013.
- Yargıtay 4. HD E. 2014/2149 K. 2014/2872 T. 21.2.2014.
- Yargıtay 4. HD., E. 2013/18244 K. 2014/4183 T. 11.3.2014.
- Yargıtay 4. HD 2013/8842 E. 2014/5067 K. T. 26.03.2014.
- Yargıtay 4. HD E. 2015/2730 K. 2015/5549 T. 5.5.2015.
- Yargıtay 4. HD., E. 2014/17445 K. 2015/14137 T. 3.12.2015.
- Yargıtay 4. HD., E. 2016/7234 K. 2016/10359 T. 24.10.2016.
- Yargıtay 4. HD., E. 2016/876 K. 2018/785 T. 12.2.2018.
- Yargıtay 4. HD., E. 2017/4654 K. 2018/953 T. 15.2.2018.
- Yargıtay 4. HD., E. 2019/1994 K. 2019/4813 T. 21.10.2019.
- Yargıtay 4. HD 2018/944 E. 2020/1070 K. T. 4.3.2020
- Yargıtay 4. HD., E. 2021/870 K. 2021/2500 T. 7.6.2021.
- Yargıtay 9. HD., E. 2009/16979 K. 2011/18281 T. 16.06.2011.
- Yargıtay 11. HD E. 1998/6141 K. 1998/7800 T. 16.11.1998.
- Yargıtay 12. HD., E. 2009/16458 K. 2009/25218 T. 15.12.2009.
- Yargıtay 12. HD., E. 2013/790 K. 2013/9814 T. 18.3.2013.
- Yargıtay 12. HD., E. 2016/3833 K. 2016/10429 T. 7.4.2016.
- Yargıtay 12. HD 2016/6374 E. 2016/12543 K. T. 28.04.2016.
- Yargıtay 12. HD., E. 2017/3764 K. 2018/6132 T.18.6.2018.
- Yargıtay 12. HD E. 2021/3269 K. 2021/4723 T. 29.4.2021.
- Yargıtay 12. HD., E. 2021/3540 K. 2021/7663 T. 20.9.2021.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 1990/22 K. 1990/22 T. 22.10.1990.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 2005/8 K. 2005/26 T. 4.4.2005.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 2016/476 K. 2016/616 T. 26.12.2016.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 2016/218 K. 2016/264 T. 9.5.2016.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 2017/667, K. 2017/724; T. 27.11.2017.
- Gaziantep BİM, 3. İDD, E. 2017/834 K. 2017/1478 T. 31.10.2017.

İnternet Kaynakları

<https://kms.kaysis.gov.tr/> : Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Tebligat İşletme Usul ve Esasları

Kazancı İhtihat Bilgi Bankası

Legalbank

Lexpera İhtihat Bankası

